СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ X. — Олифантъ, Па. Четверъ 15-го Мая 1902. — Число 20.

Переглядъ тыждневый.

Праця и капіталъ нѣколи не пôдуть мирною дорогою, бо се катъ и его жертва, вовкъ и ягня. Зъ тымъ найбôльшимъ своимъ ворогомъ праця мусить вести вôйну, мусить борoти ся безъ упину и пядь за пядею вытискати его зъ сильнои позиціи. Безъ того не можна навѣть подумати о лѣпшихъ выглядахъ на будучнôсть. Отсе тверджене старе, якъ мара капіталізму, та на жаль, американьскй робôтники все таки не вспѣли й доси его поняти. Сердеги все ще вагають ся, гадають собѣ, що рôжными чемностями и мирными переговорами зможуть дещо выторгувати вôдъ капіталістôвъ, але за кождый разъ стрѣчае ихъ гôрке розчароване. Капіталісты всегда выводять ихъ прямо въ... дураки. Що такъ дѣйсно е, свѣдчить найновѣйшій фактъ.

Сильна орґанізація робôтниковъ, що працюють въ копальняхъ твердого угля — „Юнія сполученыхъ майнерôвъ“, рѣшила застрайкувати вôдъ 1. цвѣтня с. р. домагаючись признаня юніи, 8-годинного дня працѣ, побôльшеня платнѣ и совѣсного важеня угля. Тодѣ капіталісты взяли ся на хитрощѣ. — Они оголосили, що основано мировый судъ пôдъ назвою „Сивікъ федерейшинъ“ якій нѣбы то взявъ собѣ за цѣль годити капіталъ зъ працею. По чôмъ запропонували робôтникамъ, абы замѣсть страйкувати, удали ся до того суду. Легковѣрнй майнеры послухали, але що жь показало ся? Ото мировый судъ показавъ ся слугою капіталістôвъ, бо нарокомъ проволѣкавъ справу безъ конця, абы робôтникамъ пошкодити. Властителѣ майнôвъ нагромадили за той часъ величезнй припасы угля и зôрвали переговоры.

Теперь робôтники найшли ся въ подôбнôмъ положеню, мовь голый въ кропивѣ. Дали противникови оруже до рукъ — наробили вугля и що дальше...? Робити зле, страйкувати не добре. Конець-концемъ зарядъ юніи скликавъ минувшои суботы екзекутйвный комітетъ, (зложеный зъ 27 людей), до Скрентонъ, Па., якій зъ президентомъ Мічеломъ выдавъ приказъ, абы вôдъ 11-го с. м. на кôлька днѣвъ задержати роботу у всѣхъ копальняхъ твердого вугля, За тыхъ кôлька днѣвъ мають робôтники порадити ся, спробувати ще разъ мирныхъ средствъ, а опôсля зъѣхати ся на конвенцію до Гейзелтонъ, Па, и при помочи загального голосованя рѣшити, чи мае бути ґенеральный страйкъ, або нѣ. Такъ отже до загальнои борбы ще не прійшло, але перші стрѣлы вже летять. На даный приказъ покинуло роботу 130 тысячь народу, мовь оденъ мужъ! Поживемъ, то побачимо, що зъ того выйде, се однакъ певно, що наколи бъ вôдъ разу было прійшло до загального страйку — вже бы нынѣ тѣшили ся майнеры побѣдою.

Мирныхъ стежокъ до зломаня капіталізму поки що нема, лише одинокій страйкъ — борба, велика и свята борба покривдженыхъ.

Супротивъ великого покупу на американьскій вуголь, майнеры ще й теперь можуть мати оправдану надѣю на побѣду. Обчислено, що нагромадженыхъ засобôвъ вугля не выстане довше, якъ на два мѣсяцѣ.

Низша палата конґресу ухвалила дня 9. с. м. абы територіи Оклагому, Ню-Мексико и Арізону прилучити со Сп. Державъ, яко складовй станы уніи. Такимъ способомъ на звѣздистôмъ прапорѣ Сп. Державъ прибуло три новй звѣздки.

Першій конґресъ новои кубаньскои республики отворено дня 5-го с. м. въ мѣстѣ Гаванѣ. Ґенералъ-ґуберњаторъ Вудъ отворивъ конґресъ промовою, якою пожелавъ ему якъ найлѣпшихъ успѣхôвъ и заявивъ, що конґресъ не може ухваловати нѣякихъ законôвъ такъ довго, доки правлѣне острова не буде вôддане въ руки дѣйсного правительства. Дѣяльнôсть конґресу мусить обмежати ся, поки що, на справдженю посольскихъ мандатôвъ и на формальнôмъ повѣдомленю теперѣшного войскового правительства о выборѣ президента, мѣстопрезидента, сенаторôвъ и членôвъ низшои палаты.

Филипиньскй островы знову були оногды мѣсцемъ великого проливу крови. Война зъ народомъ Морôвъ, якои Американцѣ такъ лякали ся, таки розпочала ся. Полководець Белдвінъ затакувавъ дня 4. с. м у фортифікованый таборъ Морôвъ близь Беенъ, на островѣ Мінденэо. Битва була такъ завзята, що вкôнци змѣнила ся въ рѣзню мѣжь поодинокими борцями. Американцѣ добули таборъ, але по великихъ втратахъ и зъусиляхъ. Поле битвы було густо покрыте трупами и ранеными. Американцѣ втратили одного офіцира и 7 воякôвъ въ забитыхъ, а 3 офіцирôвъ и 37 воякôвъ въ раненыхъ. Втраты Морôвъ такожъ чималй, бо доходять до 200 въ забитыхъ и раненыхъ тай 84 полоненыхъ. Въ битвѣ полягло крôмъ того 3 найхоробрійшихъ начальниковъ Морôвъ: Беенъ, Пендепота и Реджей Кода. Треба ту запримѣтити, що Американцѣвъ було 700 люда, котрй були добре уоружений, мали одну батерію гарматъ и т. п. а число Морôвъ, дуже лихо уоруженыхъ, не доходило до 300. Наколи-бь Моры оголосили святу вôйну, такъ Американцѣ мали бы ся зъ пишна. Война зъ ними стояла бы ихъ о много бôльше, якъ война зъ народомъ Таґалѣвъ.

Холера лютуе дальше на островахъ и пожирае чимъ разъ бôльше жертвъ. Доси було 2703 случаѣвъ занедужаня, зъ якихъ 2027 закôнчило ся смертію.

Революція въ Сенъ Доминґо скôнчила ся погромомъ дотеперѣшного правительства. До Вашинґтону надоспѣла урядова вѣсть, що дня 6. с. м. президентъ Жуанъ Исидоро Жілинезъ пôдписавъ актъ, силою якого зрѣкае всякого права до президентуры. Новымъ президентомъ республики проголошено дотеперѣшного мѣсто президента Горатія Васкезъ, котрый бувъ головнымъ вождомъ повстанцѣвъ. Горатіо Васкезъ оголосивъ сейчасъ амнестію для всѣхъ противникôвъ революціи и на островѣ наставъ супокôй.

Канадійске правительство сушить собѣ мозґовницю, яку ще льокайску прислугу може вôддати королеви Едвардови и кôлько людей мае выслати до него на поклôнъ пôдчасъ его коронаціи. Въ Отавѣ оголошено 9. с. м. що яко репрезентанты канадійскои міліціи поѣдуть на коронацію 22 офіцирôвъ, 692 рядовыхъ воякôвъ и капеля полку канадійско-королѣвскои артилеріи. Вôйско буде змобілізоване въ Квебеку и пôдъ комендою полководця Піла та вôдплыве 7. червня до Анґліи. Дуже було бъ льояльно, наколи-бь канадійскй верховоды послали на ту коронацію одного мула и кôлькохъ ослôвъ... Тодѣ мали-бъ вже на коронаціи найвѣрнѣйшого свого заступника и представителѣвъ...

Въ Росіи крѣпшае революційный рухъ и обнимае чимъ разъ ширшй круги населеня, не выключаючи й арміи. Все гуде и кипить, наче рôй, всѣ домагають ся святои волѣ и прибирають грôзну поставу супротивъ ненавистного деспотизму. Ще бôльше гнету и терору, бôльше свѣтла, а пôдміноване самодержавіе потоне въ рѣчкахъ крови або розлетить ся вôдъ силы експльозіи... На Українѣ мае сей рухъ національну закрапку.

Ходять чутка, що царь Никола II, переляканый тымъ рухомъ, хоче оголосити конституцію, яку бувъ вже пôдписавъ его дѣдо, царь Александеръ II.

Война Бурôвъ зъ Анґлійцями стала ся нынѣ загадкою. Нѣбы то ведуть ся мировй переговоры, але въ мирне закôнчене вôйны на условяхъ, подиктованыхъ Анґлійцями, нѣхто нынѣ не вѣрить; говорять о недалекôй капітуляціи Бурôвъ, але на таке не заносить ся; пишуть, немовь бы Буры бажали мира за всяку цѣну, але се такожь неправда. Буры згодять ся лишь на такй условя, якй для нихъ будуть найдогôднѣйшй; се слѣдно зъ ихъ дѣлъ.

Лордъ Кічѣнеръ доносить дня 6. с. м.: „Въ послѣднôмъ тыждни Буры втратили 10, въ забитыхъ и 112 заполоненыхъ; 14 пôддало ся. Въ нашй руки впала рôжно-жь чимала скôлькôсть оружя и муніціи.

Полковникъ Куперъ прогнавъ Бурôвъ изъ сильнои позиціи пôдъ Стойнконъ, въ кольоніи Кейпъ; полковникъ Гемілтонъ заполонивъ 87 близь Гілбронъ, въ аранжевôй кольоніи.“

Зъ бурскихъ жерелъ доносять рôвночасно, що й Бурамъ не такъ лихо поводить ся. Въ минувшôмъ тыждни ажъ 3 разы побили Анґлійцѣвъ: надъ Аранжевою рѣкою, у сходнôмъ трансвали и въ кольоніи Кейпъ. Анґлійцѣ втратили въ тыхъ битвахъ чимало поживы й муніціи, тай около 250 люда. Кромѣ того вôдъ 4. цвѣтня с. р. облягали Буры анґлійску залогу въ мѣстѣ Оклінъ въ кольоніи Кейпъ, (о чôмъ и Кічѣнеръ згадуе), ле надѣлали много пакости. И що-жь теперь судити о тôй вôйнѣ?

— **Страшенне** и небувале нещасте лучило ся въ Йндіяхъ Западныхъ на островѣ Мартінікъ. Дня 8. с. м. о 8-ôй годинѣ рано почавъ выбухати вульканъ Пілі тай знищивъ до самыхъ основъ гарне мѣсто Ст. Пієръ и цѣлу охрестнôсть на 4 милѣ довкруги. Катастрофа була такъ ненадѣйною, що майже нѣхто не мавъ часу ратувати житя. Около 40 тысячь народу найшло страшный грôбъ пôдъ розтопленою лявою и горячими жужлями; 18 кораблѣвъ згорѣло въ пристани, а лише одень-одинокій корабель „Roddam“ выйшовъ цѣло и вспѣвъ выратувати 30 осôбъ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Май.		
15	Ч.	† Бориса и Глѣба
16	П.	Теодосія печ.
17	С.	Пелагіи
18	Н.	4. Розслабл. Ирины
19	П.	Іова праведного
20	В.	Явлен. Креста
21	С	† Іоана Богосл. (Преполов.)

— **Складъ** и фабрику фірмы Eureka Bedding Co. при улици Перлъ въ Ню Йорку знищила (5. с. м.) пожежа. Огонь повставъ зъ недогарка циґара, якій кинувъ хтось мѣжь бавовну. Въ огни згорѣло 2 особы, а кôльканайцять робôтниковъ тяжко потовкло ся и покалѣчило, вискакуючи зъ вôконъ первого и другого поверха фабрики.

— **Трупа** мущины въ середнôмъ вѣцѣ выловили оногды близь Кестлтонъ, Н. Й. въ рѣцѣ Годсонъ. Поліція твердить, що е се Антôнъ Романишинъ, тусинъ зъ Трою, Н. Й. членъ братства св. О. Николая и „Р. Н. Союза“, о котрôмъ мы свого часу доносили, що такъ таемничо пропавъ, повертаючи зъ мітинґу въ Вестъ Трой, Н. Й. Безъ сумнѣву вороги згладили его зо свѣта.

— **На** рѣцѣ Момі не далеко Толідо, О. перевернувъ ся байдакъ (бовтъ), въ якôмъ везло ся 10 осôбъ. Трехъ зъ нихъ уратувала залога корабля „Артюръ Вудсъ“, що переплывавъ коло мѣсця нещастя, а 7 утопило ся.

— **Еміґраційна** горячка страшно ширить ся послѣдными часами у сходныхъ повѣтахъ Галичины. Зъ де-якихъ сѣлъ гусятинского, борщôвского, тернопôльского и збаражского повѣтôвъ утѣкае по кількадесять родинъ наразъ. Бôльша половина сихъ нещасныхъ летить до Канады, де будуть покутувати за свôй дурный розумъ и проклинати „Гамерику.“

— **Розтоплене** зелѣзо експльодувало оногды въ фабрицѣ стали въ Стілтонъ, коло Гарисбурґъ, Па. Страшный плынъ спаливъ на вуголь 5 охъ а попаривъ 3 охъ робôтниковъ. Имена свѣдчать, що нещаснй е славянами.

— **Новый** маґазиновый карабінъ вынайшовъ въ Лондонѣ якійсь шкотскій механікъ. Въ новôмъ оружію набоѣ автоматично впадають и выскакують. Въ однôй мінутѣ можна стрѣлити 38 разôвъ, а куля летить на 3.500 ярдôвъ. Набôй запалюе ся електрично. Правительство Спол. Державъ замовило вже кôлька тысячь новыхъ карабінôвъ для своеи арміи.

— **Буджетъ** для мѣста Ню Йорку на рôкъ 1902. (ухваленый передъ кôлькома днями) представляе величезну суму, бо ажь 98,619.600 долярôвъ. Много зъ меншихъ европейскихъ державъ не выдають того й половину на свое удержане.

— **Найбогатшій** муринъ въ Сп. Державахъ, Джянъ Мекъ-Кі, котрый померъ недавно въ Филаделфіи, Па. записавъ свôй двоміліоновый маетокъ на релігійнй та гуманітарнй цѣли: будову виховуючого институту для бѣлыхъ и „чорныхъ“, будову церкви и т. п. Своѣй дочцѣ записавъ тôлько 1.500 коронъ рôчнои ренты Маетку доробивъ ся благородный муринъ на реставраторствѣ, котрый то завôдъ зачавъ вôдъ кельнерства.

— **Монастырь** оо. Бенедиктинôвъ въ Илінсбурґъ, Па. згорѣвъ дня 27. м. м. Шкода велика.

— **Зелѣзнича** катастрофа лучила ся дня 4. с, м. 50 миль на западъ вôдъ мѣста Кюмберландъ, Мд. Особовый поѣздъ зелѣзницѣ Болтиморъ & Огайо, якимъ ѣхало около 100 австрійскихъ и угорскихъ иміґрантôвъ зъударивъ ся въ найбôльшôмъ розгонѣ зъ товаровымъ поѣздомъ. Обѣ льокомотивы и 3 ваґоны особового поѣзду розбили ся на куснѣ; 16 иміґрантôвъ потовкло ся и покалѣчило а 6 втратило жите.

Подôбне нещасте стало ся близь стаціи Кейма, Йа. Переповнений людьми поѣздъ зелѣзницѣ Сента Фе выскочивъ изъ шинъ на закрутѣ шляху. Чотыри заднй ваґоны упали зъ высокои греблѣ и розбили ся; 5 осôбъ забило ся а 23. покалѣчило.

Поспѣшный почтовый поѣздъ зелѣзницѣ „Ню Йоркъ Сентралъ“ зударивъ ся дня 2 с. м. коло Клайдъ, Н. Й зъ поспѣшнымъ товаровымъ поѣздомъ. Машиністъ Дж Ґрентъ и его помôчникъ погибли на мѣсци; 13. почтовыхъ урядниковъ е тяжко покалѣченыхъ, льокомотивы обохъ поѣздôвъ и 7 ваґонôвъ розбили ся.

— **Мѣсточко** Бардіевъ, въ шаришскôмъ коміт. на Угорщинѣ, упало жертвою страшнои пожежѣ. Згорѣло поверхъ 200 домôвъ и кôлька сотъ иншихъ будынкôвъ. При сильнôмъ вѣтрѣ огонь ширивъ ся дуже скоро, переносивъ ся зъ дому на домъ и ненадѣйно появлявъ ся по всѣхъ усюдахъ. За кôлька годинъ цѣле мѣсточко выглядало наче огнисте море. Кôльканайцять осôбъ, котрй хотѣли ратувати свое майно, тяжко попекли ся; около 400 родинъ лишили ся безъ средствъ до житя и безъ даху надъ головою. Шкоду тяжко было доси обчислити, але догадують ся, що доходить она до 500 тысячь коронъ.

Ще страшнѣйша пожежа навѣстила дня 7. с. м. російске мѣсто Бобровскъ въ миньскôй ґуберніи. Ту згорѣло 975 домôвъ и 650 инщихъ будинкôвъ. Лише кôльканайцять загородъ лишило ся по тôй огнянôй повени, а 5000 жителѣвъ мѣста найшли ся на передновку безъ даху, наче серéдъ воды. Шкода міліонова.

— **Чотыри** людскй кôстяки найшла случайно 14-лѣтна дѣвчинка въ лѣсахъ близь Елмгорстъ, в охрестнотти Скрентонъ, Па. Заалярмована поліція не знае, що о тôмь думати. Судовй доходженя ведуть ся, але не можуть нѣчого вôдкрыти.

— **При** улици Краковскôй у Львовѣ (Галичина) живе Анна Шаварнякь, котра справдѣ може повеличати ся довгимъ житемъ. Пôсля метрики уряду парохіяльного въ Порохнику, уродила ся она 1792 року, отже мае теперь 110 лѣтъ.

— Се бувъ бы встыдъ и ганьба, если-бъ кождый членъ „Союза“ не купивъ календара, що выдавъ „Союзъ“. Дохôдъ зъ календаря идоа ꞩ и „Союза“.

Католицкий

бискуп хоче мати контролю над рускою церквою в Олифанті, Па.

Унія

рускої церкви з Римом перед американьским судом.

(Конець.)

Зі сторони олифантскої рускої громади і о. Ардана покликано насамперед о. Ардана за сьвідка. Він признав ся до авторства всіх статей, які бискупскі лоери уважали за злочин, а іменно статі „McKinley постріляний“ ч. „Свободи“ 27., з 1901 р., „Скажім собі правду в очи“ ч. 7. з 1902 р., „відозви на з'їзд гарисбурский і двох летучих листків „в справі моеї екскомунікациї“ і „католицкий бискуп хоче ключів від рускої церкви.“ Дальше випитувано о. Ардана, де і хто его сьвятив, хто вислав его до Америки — яким способом одержав олифантску парафію, чому ходив до бискупа, чи бискуп виконував яку юрисдикцию над ним або парафією. На ті питаня відповів сьвідок, що сьвятив его в Перемишли епископ Пелеш, до Америки вислав его бл. п. митрополит Сильвестер Сембратович, голова рускої церкви злученої з Римом; що на душпастира покликали его самі парафіяне з Олифант, що власти лат. епископа над собою ніколи не узнавав ані не узнае, а пішов до католицкого бискупа доперва по дволітнім побуті в Олифанті і то тілько представитись з гречности, як се поручував кождому сьвященникови, їдучому до Америки бл. п. митрополит С. С. і длятого, що представлене ся бискупови латиньскому було услівем, без котрого жаден руский сьвященник не міг стати членом товариства сьвященників після ухвали тогди заложеного і відбувшого ся в Филаделфії 1899 збору. О жадні папери латиньского бискупа не просив — а так само кат. бискуп ніколи жадної власти над ним не виконував, а тим менче над рускою парафією в Олифанті, Па. Дальше бискупскі лоери предложили перед суд листи, які писав о. Ардан до бискупа а бискуп до него. На підставі тих листів хотіли доказати, що о. Ардан сам виступив з греко-католицкої церкви. На запитане чи тими листами хотів о. А. виступити з греко-катол. церкви — о. Ар. відповів, що ні. Опісля бискупский лоер входив ся питаня закиду анархизму, обрахованого на ефект. Він питав о. Ардана чи те, що писано в статї „McKinley постріляний“ е переконанем его власним. О. Ар. відказав, що се були его переконаня в часі, коли статя була писана. На питане, чи опісля змінив свої переконаня, висказані в згаданій статї, сказав о. А. що се питане за загальне, щоби міг на него відповісти словами так або ні. Він міг би відповісти так або ні лиш тогди, если-б ему поставлено більше спеціяльні питаня.

На тім скінчилось допитуване о. Ардана в справі закидуваного ему анархізму, про що так широко і залюбки розписувались і все ще розписують ся всякі москвофульскі „шмати“ не лиш тут, але і в старім [illegible] чив тепер від разу з анархізму на папу, питаючись о. А. чи папа е головою греко-католицкої церкви? О. А. сказав, що так, але тілько в справі віри і науки, але не в річах дотичачих звичаїв, обичаїв і дисципліни. На запитане, чи не учив в церкви що противного главеньству папи, сказав о. А., що ні; а питане: чи віриш в папу? відкинув судия, кажучи, що оно не належить до річи. О. Ардан був покликуваний за сьвідка 3 рази.

Другим сьвідком був др. В. Сіменович з Chicago, Ill., котрий належав до перших орґанізаторів рускої парафії в Олифанті. Він зізнав, що в часї коли він був менаджером компанїчного руского стору, Русини олифантскі скликали за его почином перший мітинґ в справі заснованя рускої церкви. На мітинґу тім ухвалили будувати свою власну руску церков независиму і відрубну від римо-католиків, котрі на той час заходились коло будови свого костела і хотіли втягнути Русинів до спілки „під оден дах!“ Першим сталим руским сьвященником в Олифанті був виклятий лат. бискупами о. І. Воляньский — котрого самі парафіяне без поради і помочи лат. бискупа до себе запросили. По відході о. Вол. до краю, приняли Олифантскі парафіяни угроруского але дуже честного сьвященника-патріота о. Вислоцкого.

Опісля покликано за сьвідка Юрія Хиляка одного з найстарших парафіян в Олифанті і довголітного (майже сталого) члена ради церковної. Ю. Хиляк казав, що Русини Олифантскі закладали собі церков зовсім независиму від латиньских бискупів або яких небудь других властий і віроісповідань, що они всегда рядились самі не питаючись нікого; самі покликували собі сьвященників і їх звільняли, самі рядили церковним добром і т. д. Ю. Хиляк казав також, що по о. Воляньскім, парафіяне покликали до себе о. Вислоцкого, але коли о. Обушкевич став зі Шамокін писати до них листи і переказувати через свого брата, (що мешкав на той час в Олифант, Па.), що він хотів би прийти до них за душпастиря, тогди люде зі взгляду на те, що о. Обуш. походить з тих самих сторін, що і они, а о. Вислоцкий походив з Угорщини — виповіли о. Вислоц. місце, а приняли о. Обушкевича. О. Обушк. був в Олифанті через 6 літ.

В перших лїтах побуту о. Обушкевича (1892) громада виняла чартер, щоби забеспечитись перед вплизливостию лат. скрентоньского бискупа Огари, котрий кілька рази приїздив до Олифанту і налягав на о. Обушкевича, щоби добро церковне було записане на него. Парафіяне однак були сему абсолютно противні так само як були противні сему, щоби їх сьвященник належав під власть католицкого бискупа. Они не знали ані не знають, щоби о. Обушкевич належав від 1894 року під католицкого бискупа, а довідались про се доперва тепер в суді, а пішов Об. від них, коли ему зменчили платню, думаючи, що мае троха за богато. По відході о. Об. парафіяне покликали до се- [illegible] Па. котрий справді прийшов до Олифанту, але парафії не приняв, тілько поручив о. Ардана, котрого опісля парафія приняла. Люде не знали нічого про се, що о. Ар. був у кат. бискупа, а на запитане, що би були зробили, если б були о тім довідались, сказав, що були-б виповіли ему місце. — П. Кость Кобан, також довголітний член громади і колектор церковний, зізнавав те саме, що і Юрий Хиляк, з тою ріжницею, що оповів ширше про те, яким способом о. Обушкевич „получилъ“ парафію в Олифанті. Сьвідок оповідав, що о. Об. в своїх листах писаних зі Шамокин до деяких парафіян в Олифанті — підчас перебуваня тамже о. Вислоцкого — і через свого брата, обіцяв, що прийшовши до Олифанту заложить сьпів, музику, читальню і т. п., що ему і другим на той час молодим хлопцям вельми сподобалось. Скликано мітинґ парафіяльний, на котрім показано о. Вислоцкому лист о. Обушкевича і о. Вислоцкого звільнено. Кілька разів бискупский лоер старав ся збаламутити сьвідка, але се ему не удалось.

Слідуючими сьвідками по стороні рускої парафії в Олифанті і о. Ардана були оо. І. Констанкевич з Шамокин, Па., Ст. Макар з Мт. Кармел, Па., А. Бончевский з Ансонії, Конн. і Н. Підгорецкий з Джерзі Сіти, Н. Дж.

О. Констанкевич зізнавав, що власти лат. бискупа над собою не узнае, ані о розпорядженях „Пропаґанди для розширеня віри“ з 1890 і 1894 р. нічого урядово не знае. До Америки вислав его покійний Митрополит С. Сембратович, котрий во всїх справах рускої церкви в Америці відносив ся до него. На доказ сего предложив о. Констанкевич цілу пачку урядових писем, в котрих пок. С. Сембратович відносить ся до него яко свого відпоручника в Америці, повідомляе его о приході нових сьвященників до Америки, припоручае ему їх впровадити, попередників звільнити, предкладати справозданя і т. п. Кромі сего доказував о. Конст. на підставі документів, що Митрополит висилав на его руки свої розпорядженя в справах запису церковних маетків на громади, приготовленя церковних інвентарів та обіжники адресовані до всїх грек. кат. руских сьвященників походячих не тілько з Галичини але і Угорщини. У лат. епископа був з гречности — почім тойже післав ему почтою папери котрі він уважае лиш за доказ обопільних приязних відносин а не за доказ власти лат. епископа над ним або его церквою. Прочі сьвященники, яких покликано за сьвідків рівнож зізнали, що були висланї покійним митрополитом Сембратовичем, що власти лат. епископів над собою не узнають, хоч їм представлялись та що не мають з ними жадних зносин.

На тім закінчилось триденне переслухане. В судовій салї находились ще многі люде так з одної як і другої сторони готові сьвідчити, однак судия вважав за відповідне вже більше сьвідків не кликати, бо думав, що справа вже достаточно виявлена.

Справа ся дісталась перед суд таким способом. Як звістно, катол. бискуп викляв о. Ардана і заказав ему відправляти всякі богослуженя. Розуміе ся, що о. Ардан ані рускі парафіяне не робили собі з сего нічого і бискуп не маючи записаної на себе церкви не міг вдіяти нічого. Однак тут прийшли ему в поміч для ратованя его поваги деякі хруні, підмовлені до сего католицкими і твердо--русскими посторонними сьвященниками. Они присягнули, що яко члени і вспіввластителї церковного маетку в Олифанті суть покривджені, бо не могуть уживати того маетку в тій цїли, на яку він призначений — і просили суд, щоби той хоронив їх права яко співвластителів того маетку. В наслідок сего суд назначив термін розправи для переслуханя обох сторін після котрої мае рішити, чи і о скілько права маеткові скаржучих зістали нарушені. А що скаржучі опирали свое покривджене на екскомунікациї о. Ардана лат. бискупом, дня того прийшло перед суд те питане: о скілько лат. бискуп мав право екскомунікувати о. Ардана та взагалї мішатись в справи греко като лицкої церкви. В дійсности отже була се борба о пановане лат бискупів над рускою церквою в Америці на тлї місцевих відносин в Олифанті. Бискупска сторона доказувала свої претенсиї на підставі розпорядженю конґр. для розширене віри, наша сторона боронилась тим, що руска церква в Олифанті були всегда независима і що розпорядженя конґреґациї для розширеня віри не могуть еї дотикати.

Дописи.

21. ЛИСТ ІЗ СТАРОГО КРАЮ.

Великдень.

А третього дня воскрес Христос із мертвих... Правда, як гарно? Сьвіт побідив тьму, правда неправду... Так здавалось би нам...

І з того дня пройшло чимало літ, а та боротьба, що вела ся між Христом і фарисеями, ще досї не скінчила ся, а правда все ще терпить від неправди, а тьма все ще закривае ясний сьвіт перед очима міліонів.

І як раз нині, коли міліони вірних радують ся Христовим воскресенем, коли навіть найбідніший віруючий нуждар з радостию шепче: »Христос воскресе« — приходить на думку, налягае каменем на душу отся вся неправда, яка нас всїх давить, яка нас всїх до землї прибивае, яка заковуе нас в кайдани під ріжними видами, навіть — во імя Христа!

І нині не знімаеть ся рука, не стелить ся думка писати Вам вязанку фактів з житя нашого поневоленого народу, вязанку найновійших подій. Їх і нема впрочім. Те наше житє таке сїре, таке буденне... Не доводить ся нам геройським боем бити ся, а ломати ся треба, борючи ся із щоденним лихом, тратити сили на дрібниці, падати в невиднім бою...

І тепер у нас той бій ведеть ся. Були університетські події, була сецесия студентів, закінчена соромною зрадою москвофілів. А тепер хлопи зривають ся до бою. Мужицтво всего Покутя, коломийського, станиславівського і довколичних повітів готовить ся до страйку, до виборення ліпшої платні за роботу на двірських ланах. А платня та дійстно така нужденна, що дивувати ся треба, як із неї живуть люди, що европейский робітник не вірив би, що десь люди можуть так мало брати за роботу. Довгі часи хлоп вдоволяв ся тим, що давали: так — мовляв — уже від Бога назначено, аби пани панували, а хлопи бідували, але поволи-поволи почав і хлоп прозрівати. Під впливом радикальної партиї зачали мужики осьвідомляти ся, зачали учити ся средств боротьби зі своїми гнобителями, боротьби страшної, хоч без'оружної. І тепер перша думка страйку вийшла від коломийських та снятиньських радикалів. Почалась робота і почалось уїдане. Зачали польсько-панські ґазети, а закінчив »Галичанин« і »Русское Слово«, найновійші осли при правительственно-польськім жолобі. »Не слухайте радикалів, не робіть страйку, бо програете!« — залунало в сих шматах. А »Русское Слово« шлеть ся між мужицтво даром в тисячах прииірників, а тьма, що віе з кождого слова в сїй »ґазеті«, закривае очи тисячам бідаків. Великдень...

А іншим уже за богато галицької нужди і ті тїкають в сьвіт за очи: „Нехай і гірше, аби иньше!“ Втїкають, бо годї витерпіти в тім пеклї, на яке зложились: народня конституция, галицька „справедливість“, податковий гнет, злодійська господарка польської шляхти.

А і Ви там мусите бороти ся із „Христовим памістником“ на земли, із тими, котрі неправно хочуть накинути ся сьвітови за единих провідників до царства божого, з тими, що мабуть сейчас розняли би Христа, коли б він вдруге прийшов на сьвіт і почав голосити свою науку...

І ось такий наш Великдень. В Росиї неволя, в Угорщині майже національна смерть, на Буковині темнота і льояльність, в Галичині нерівна боротьба з темними силами.

Богато сил, богато жертв потреба, аби видержати... А сил так мало, а на жертви так мало готових. Старші вимирають, дехто голодною смертию, а такий примір не заохотить до жертв молодших.

Сумно та невесело, але не безнадійно. Там в низу щось ворушить ся, там просьвічують ся, осьвідомляють ся темні, там родить ся дух, а з ним і сила і відвага до боротьби, там варить ся... Довго іще буде лиш клекотїти, але на конець таки вибухне та сила і змете з лиця землї всю ту неправду, що нас давить, сотворить лучшу долю, лучші обставини житя для грядучих поколїнь. Все те збудить ся певно і тому ми сьміло можемо дивити ся в будучність. Лиш жаль, що так довго ще ждати, а гірший жаль, що многі з наших, многі з тих, що були першими камінярями поступу в нашій поневоленій країні, помруть, знеможені боротьбою, зневірені, замучені голодом — з вини инших таки „патріотів“, помруть не тому, що не хотять працювати, а тому, що їх-ж земляки не дають їм праці... Але жертви мусять бути!

27. Цьвітня, 1902 р.

М. Л.

Зъ Desloge, Mo.

Рачте помѣстити въ напой милой „Свободѣ“ тыхъ моихъ пару смутныхъ словъ вôдъ нашого братства св. І. Хрестителя.

Велике нещасте спôткало нашого брата Яцка Повха Небôщикъ нашъ братъ пôйшовъ до роботы дня 23. м. м. рано о 7-ôй год. здоровъ, а вже о пôвъ 9-ой выгайсувавсь зъ майновъ ледви живый. Якъ знимавъ великого рака (камѣнь) до кары, щось ся въ нѣмъ урвало. Якъ прійшовъ до дому дуже слабый, то бувъ прикликаный лѣкарь, якъ его пообзеравъ, то сказавъ, що вонъ инакше не може помочи кромъ операціи. Мы не хотѣли дати оперувати, то намъ сказавъ, що насъ буде жалуваwъ. Коли такъ, то роби що хочешь. На то водôйшовъ. Сейчасъ прійшло трехъ лѣкаровъ и проволи на нѣмъ операцію, но то ще больше наробило ему болю. Братство поставило тамъ братѣвъ, абы ему були на помôчь черезъ нôчь. На другій день рано вынесли его чотыри брагя на дипо и послалисьмо зъ нимъ Ю. Макуха, абы го отшикувавъ до шпиталю и Ю. Макухъ пôшовъ зъ нимъ до Ст. Луісъ, до Alexander Hospital, 60 миль вôдъ нашого плейзу. Скоро бувъ привезеный до шпиталю, знову го оперували. Но тое справило му тôлько болѣзни, що треба было прикликати священика. Позаякъ на симъ плейзѣ не е гр. кат. священника, то бувъ прикликаный ческій пôпъ о. Бляха, котрый высповѣдавъ и запричастивъ покôйного. Правда, що тамъ не лежавъ довго, бо въ день воскресенія Христового о ½11 год. рано вôддавъ Богу духа. Скоро зме достали телефонъ, то братъ вже померъ. Цѣле братство тамъ не могло пôйти, лишь пôслалисьмо предсѣдателя нашого братства И. Саґана. Коли тамъ И. Саґанъ прійшовъ, тѣло покôйного лежало въ трупарни. Въ Свѣтлый Вторникъ вôдбувъ ся погробъ, а то, о що братъ И. Саґанъ ся постаравъ, при найлѣпшимъ порядку.

Остатню прислугу вôдправлявъ ческій пôпъ о. Бляха въ ческôмъ костелѣ и по укôнченю богослуженя було тѣло поховане на вѣчнй часы на ческôмъ кладбищи. Найбôльше труда нежалував п. И. Саґанъ зъ нашого братства и п. Александеръ Валевскій зъ братства св. Арх. Михаила въ St. Louis, Mo. за що най имъ Богъ небесный вынадгородить.

Покôйный нашъ братъ походивъ зъ Галичины, зъ села Мисцовы, коросняньского повѣту. До Америки прійшовъ передъ рокомъ и працювавъ въ олованыхъ майнахъ. Числивъ лѣтъ 27. Въ краю оплакуе его стара мати, братъ, котрый находить ся при вôйску и жена, зъ котровъ оженивъ ся передъ двома роками.

Богъ небесный нехай потѣшить засмученыхъ а покôйному най даруе царство небесне.

Александеръ Балигроцкій
секретарь братства.

З Rosthern, Canada.

В нас знов була рада і то вже 5-та в справі рускої церкви. Рада тая відбулась в Сьвітлий Понеділок то есть дня 28 го м. м. На раду зійшлось богато Русинів але вкрутились і два Поляки непрошені гості, що, як то кождий, де го не посіють, там зійде, тай зробили заколот між людьми. Перші зачали роздоймати писки — хруні. Перший забрав голос Рибчиньский, як іно прийшов, і каже: добре панове ґазди, щосте ся зійшли; вже ми радили, як і що мае бути, але на кого мае бути церков записана, то ще не враджено. Тогди обізвав ся Ілько Катеринич, що тая церков буде наша, одже буде записана на руску громаду а властиво еї представителів (trustees) котрих громада вибере. Отже тут обзиваесь хрунь Болік і каже: панове ґазди, ліпше булоб, щоб церква була записана на римско-католицкого бискупа. По тих словах стала ся колотня, бо богато було таких, що не вирозуміли о що річ іде і що за ріжниця між греко-католицков а римо-католицков релїґією. Ту знов каже Ілько Катеринич, що се не може бути, щоби вас двох Поляків водили за ніс нас 70. Русинів. На ті слова знов сталась колотня — оден Русин став вияснювати людям яка есть ріжниця між Русинами а Поляками. Тогди Рибчиньский став говорити до Русинів масненько тими словами: Ви Русини дуже файні, гречні люди, так як той віск мягонькі... Але тут люде ему зараз перервали. Казали, щоби він 70 людий слухав, а не щоби 70 Русинів слухали 2 Поляків. То би ви хотіли нас нагинати на вільній земли так як нагиналисте в краю?

Ні, того не буде, щоби ви нас в своїй кишені носили так як в Галичині сте нас носили, ані не дочекаете ся того. На то ще хруні не пристали, хоч кажуть, що може би так було добре, щоби церква була записана пів на польску а пів на руску. Тут знов зачали Русини кричати, що они жадної спілки не хочуть, що они ся без Поляків обійдуть, а як церква буде записана пів на польску, то вже не буде наша. Тож не думайте собі, щоби ми для вас церков клали за наш тяжкий гріш. Ми не потрібуем вас до спілки, ані вас за комітетів. Ми собі будемо класти церков, а ви собі будуйте каплпчку, та будете собі там »ґодзінки« сьпівати.

Варв Катеринич.

Зъ Френкъ, Алта., въ Канадѣ

Въ насъ вже досить потеплѣло, а й робота йде добре. Насъ ту е кольканайцять Русинôвъ — робимо въ угляныхъ майнахъ. — Тѣшило насъ, коли надходило Воскресеніе Христове. Кождый загадувавъ собѣ, що забавить ся, заспѣвае и вôдпочине. Вправдѣ крашанокъ не красилъ намъ нѣхто, до церкви не можемо пôти, бо еѣ ту нема, але мимо того всѣ тѣшили ся и укладали рôжнй пляны. Таке велике свято будить въ души кождого миле чуство, насувае милй спомины, пригадуе рôдный край и осолоджуе долю имиґранта. Но симъ разомъ не такъ стало ся, якъ гадало ся.

На великдень рано, коли по церквахъ великои Руси правило ся богослужене, пишло зъ роботы нашихъ двохъ товаришôвъ и впали до „шута“. Въ тôй хвили звалило ся на нещасныхъ 17 шухôвъ угля и придусило ихъ на смерть. Бувъ то оденъ угорскій робôтникъ, Джовъ Семанъ и Полякъ, Петро Вага. Оба полишили бѣднй вдовы и осиротили дрібнй дѣточки; жена и дѣти першого лишили ся на Угорщинѣ, а другого въ Віннінеґъ, Ман. Похоронъ вôдбувъ ся 29. цвѣтня. В. н. п!

Люби братя читателѣ, що хочте робѣте, лишь майнера нещасного грошей не числѣте. Кождый майнеръ три доляры на день заробляе, але все те на докторôвъ й на сторы выдае. Отъ такй то зъ майнôвъ грошѣ, та зъ нихъ не схôснуешь, бо що днины, що годины смерть надъ собовъ чуешь. Стережѣть ся, братя, майны, робѣть на рôвнинѣ, бо до майны триста фітôвъ йде ся по драбинѣ. Стережѣть ся, братя, майнôвъ, робѣть на ясности, бо у майнахъ або грошѣ, або втрата костей... Фармеръ оре, фармеръ сѣе — хлѣба ся надѣе; бѣдный майнеръ йдо до майнôвъ, де смерть володѣе.

Д Со.

НОВИНКИ.

— **Сими** днями померло въ Спол. Державахъ кôлька высначнѣйшихъ личностей. Дня 5. с. м. померъ въ своѣй палатѣ при Медисонъ Евню въ Ню Йорку католицкій архиепископъ, кс. Михаилъ Августинъ Карігенъ, котрый уходивъ за найбольшого подвижника католицизму въ Америцѣ. Помершій уродивъ ся въ 1840 р. именованый епископомъ въ Нюарку 1873, а на престолъ ню-йорскои архидіецезія вступивъ въ 1880 р.

Дня 6. с. м. померъ въ Чамберлі (Анґлія) звѣсный американьскій писатель и поетъ Бретъ Гартъ. Покôйный уродивъ ся въ Албени, Н. Й. 1839 р. тай зъ нѣчого доробивъ ся майна и свѣтовои славы. Въ 1854 р. выеміґрувавъ до Калифорніи, де постепенно бувъ майнеромъ, учителемъ, урядникомъ експресового товариства. друкаромъ, а вкôнци редакторомъ. Въ 1864 р. именовано его секретаромъ монетарнѣ въ Сан-Франсіско, Кал. Въ тôмъ часѣ почавъ писати стихи, оповѣданя и повѣсти, якй друковано въ рôжныхъ мѣсячникахъ. Въ 1871 р. зоставъ редакторомъ ґаз. „Overland Monthly“, а коли оголосивъ въ ньому друкомъ свой гумористичный поематъ „Heatpan Chinee“ (Поганьскій Хинець). зъеднавъ собѣ славу знаменитого писателя. Въ 1878 р. именовано его конзулемъ въ Анґліи, де живъ ажь доси.

Того самого дня, що Бретъ Гартъ, померъ въ Вашинґтонѣ адміралъ В. Т. Семисонъ, уродженый 1840 р. въ Пелмайра, Н. Й. Сей козарлюга бравъ участь въ домашно-американьскôй войнѣ въ р. 1864, а коли выбухл испаньска вôйна, вôддано ему коменду надъ ескадрою пôвнôчно-атлянтійскою, яка дня 3. липня 1898 р. знищила испаньску фльоту пôдъ Сентіего де Куба. Адм. Семпсонъ не бравъ участи въ битвѣ, въ наслѣдокъ чого прійшло опôсля до спору, кому належить ся головна заслуга за сей подвигъ. Правительство стало по сторонѣ свого любимця пок. Семпсона, але народъ до днесь стоить по сторонѣ адмірала Шлея, котрый тодѣ проводивъ амер. фльотою.

— **Живцемъ** зваривъ ся въ горальни въ Бардійовѣ, шарискои стол. на Угорщинѣ, тамошный робôтникъ, Мих. Боднарь. Нещасный упавъ до великого котла, въ якôма варила ся брага. Спершу нѣхто незнавъ, де вôнъ пропавъ, ажь коли случайно заглянули до кôтла, найшли такъ звареного трупа. що вже мясо вôдпадало вôдъ костей.

— **Вôдъ** пятницѣ рано, дня 2. с. м. до суботы въ вечеръ дня 3. с. м. приѣхало до Ню-Йорку 13 тисячь иміґрантôвъ. Въ тôмм самôмъ тыжни приѣхало до Америки через се мѣсто 25.120 иміґрантôв. Є то найбôльше число иміґрантôвъ, яке лишь коли не-будь доси высѣло ся въ одномъ тыжни въ ню-йорскôмъ портѣ.

— **Микола Ардан** покінчив на днях студиї наук лікарских на університеті в Річмонд, Верджинія з добрим успіхом і дістав місце при однім з місцевих шпиталів. Вручене диплому відбудесь в четвер 15. б. м.

— **З** Mayfield, Pa. дійшли до нас цікаві вісти. Нарід бурить ся сильно против о. Обушкевича і его прихильників та їх ґаздівки церковними грішми. В протягу трех днів: неділя, понеділок і вівторок було не менче ні більше тілько 5 парафіяльних мітинґів. На всіх тих мітинґах була бесіда о о. Обушкевичови і о церковнім сторі. Люде гнівають ся дуже, що о. Обушкевич належить під католицкого бискупа. Одна половина людей виповіла о. Обушкевичови місце і хоче перейти на православіе, половина стоїть за о. Обушкевичом і хоче належати під айриского бискупа. Гнівають ся також люде, що стор під'упав через лиху ґаздівку, а місто підносити сь до гори — упадае. Юв. Обушкевичови, братови о. Обушкевича, виповіли зі стору місце а також не хотять, щоби о. Обушкевич мішав ся більша до стору. Від неділї вже нема в сторі мяса а так само не мають давати на книжку підчас страйку. За церковні гроші покупили труби і втратили на них 50 долярів. Словом в Mayfield між Русинами кипить як в горчку, а що з того вийде — покаже будучність.

— **Доносять** намъ зъ Ріо Кляро, въ Паранѣ (Бразилія), що мѣж тамошными рускими переселенцями нема гаразду. Не досить, що кривдять и переслѣдують ихъ Бразилѣйцѣ, що нападають, граблять а иногдѣ й убивають тамошнй дикуны, але въ додатку й они самй не живуть изъ собою, якъ Богъ приказавъ. Сварня, вражда, незгода — отъ що зъѣдяе ихъ, наче иржа зелѣзо. Зъ тои причины упадае церковь на 5-ôй кольоніи въ Ріо Кляро (перша руска церковь въ Бразиліи), рускій священникъ перенѣсъ ся до другои кольоніи, а народъ родить ся, живе и мре безъ духовнои потѣхи. 'Дальше доносить намъ ч. дописуватель, що бразилійскй дикуны напали на венду руского переселенця, Кожана, и ограбили его а опôсля убили. Теперь грозять тй розбишаки, що убють еще трохъ иншихъ Русинôвъ, чимъ выкликали въ кольоніи великій переполохъ. Многй зъ боязни о свое жите не мають роботы, нѣ спаня; не можуть нѣгде выйти за потребою, нѣ пошукати працѣ. Дописуватель кôнчить звѣсткою, що тамъ завязало ся церковне братство ›Апостольства до найсвятѣйшого серця Исуса Христа!“

— **Електричный** трамвай (стріткара) забивъ въ Канадійскôмъ мѣстѣ Галіфаксъ, Н. С. трое людей, якй ѣхали маленькимъ вôзкомъ.

— **Цьвітки** австрийського парляментаризму: засідане з 18-ого м. м.; година 11½ в полудне; Шеренер кінчить свою промову окликом: „Hoch Hohenzollern!“ — Правиця: „Пфуй! скандал!“ — Президент Феттер уділяе Шенерерови нагану. Іро: „Hoch Hohenzollern!“ Штайн теж кричить, Дик до него: „Мовчи, ординарний драбе!“ Штайн до Дика: „Ти підлий лотре!“ Дикови в підмогу йде Поспішіль. Штайн до Поспішіля: „Замкни хавку, бо дістанеш в писок!“ — Поспішіль: „Кого хочеш бити? мене? мовчи-но, бо вилетиш за двері!“ Дик знов прискакуе до Штайна та оба репетують до себе, вимахуючи попід носи кулаками. Ось-ось і зачне ся „пискобраніе“. Та якось „дискусия“ утихомирюе ся, і посли сідають на свої місця. — Правда, як „парляментарно“?! Таке діе ся в парляменті ніби то конституцийної держави, де шляхта і католицке попівство загорнули цілу власть в свої нечисті руки.

— **Пише** намъ ч. І. Сѣкорскій зь Алвени, Саск., (Канада): „Ту, въ охрестности Фишь Крішъ, сповѣдавъ передъ великодными святами о. Жолдакъ. Высповѣдавъ около 430 душь, але чудна се була сповѣдь. Кождого выпитувавъ, чи вôнъ Русинъ, чи Полякъ, якого обряду его жена, кôлько мае дѣтей, якъ називають ся и все те записувавъ собѣ до книжочки. Опôсля казавъ людемъ, що котрй дурнй, то най идуть до него сповѣдати ся, а котрй мудрй, тй пôдуть до польского ›ксендза‹. Вѣнчати не хотѣвъ нѣкого, хрестити такъ само, бо говоривъ, що не може. (Чому?? Ред.) Обѣцявъ рôвно-жь сей самъ о. Жолдакъ, що наколи хрунѣ положать церкву на 27. секціи (де каже будувати французко-католицкій бискупъ), въ такôмъ случаю вôнъ пожертвуе на ту цѣль 600 долярôвъ.“

— **Снѣги** упали дня 8. с. м. въ полуднево-западнôй и полуднево схôднôй Франціи тай въ пôвнôчнôй Испаніи. Въ тôмъ самôмъ часѣ позимнѣло сильно въ цѣлôй Пенсильвеніи, зъ чого можна догадувати ся, що й Америку потрусивъ снѣгъ въ маю. Невеселый маю!

— **Голова** мурина твердша вôдъ коня — и се не жартъ, але дѣйсна правда. Оденъ муринъ въ Найлсъ, Міч. вылѣзъ на высоке дерево и обтинавъ сухе галузе. Въ тôмъ втративъ рôвновагу тай впавъ комѣть головою на коня, якій стоявъ пôдъ деревомъ. Кôнь сей часъ новаливъ ся безъ житя, а муринъ, котрого тверда мозґовниця забила коня, живе собѣ здоровенькій до днесь.

СКУПАР.

Образ з житя руских робітників
в 3 діях а 4 відслонах.
—Написав СТЕФАН МАКАР.—

(Конець.)

ДІЯ III.

Комната в домі Ваня.

Поява перша.

ФРУЗЯ і АНТІН.

(Фрузя виходить з другої комнати, а Антін з надвору.)

АНТІН. Як там Ваньови? ліпше?

ФРУЗЯ (махнувши рукою).. Яке там ліпше! Там нема віддиху за мале гусятко.

АНТІН. Порядно его притиснуло! Щасте, що не на смерть!

ФРУЗЯ. Мало ему вже хибуе до смерти. Та-ж у него здорового місця нема на тілї! Як то стало ся?

АНТІН. Та як стало ся! Або то трудно в майнах, а то ще такому неповоротному та кулявому, як Ваньо? Як вистрілив на вуголь, пішов обмацувати, чи не звисае яка скала з верхи, а ту як раз упало на него решта угля тай покалічило. Ледви живого винесли.

ФРУЗЯ. Сьвят, сьвят, сьвят! А то нещасте!

АНТІН. Був же хоть коло него який лікар?

ФРУЗЯ (здвигае раменами). Або я знаю! Він там лежить як лазар, нема навіть кому води подати не то лікара прикликати.

АНТІН. Пек знов! Та-ж в него ще якась жінка, она повинна его доглянути!

ФРУЗЯ. Лихо знае, де жінка...

АНТІН. Та біда, як так! Піду я до него на хвильку. (відходить).

Поява друга.

ФРУЗЯ і ОРИНА.

ОРИНА (входить). О, мене ту не конче і потреба — ту другі ґаздують, як у себе дома...

ФРУЗЯ. Знаєш, Орина, гнївай ся на мене або ні, але я таки виповім тобі всю правду. Твій хлоп догарае там, а ти собі байдуже — бігаєш кудись. То фе, встид!

ОРИНА. О, яка мені там! Ти пильнуй своеї хати, то лїпше зробиш, а не пантруй чиеї слави, бо і за тобою тягнуть ся грішки!...

ФРУЗЯ. Які грішки? кажи! Хиба я воджу ся з другими, як ти, чи що?

ОРИНА (викривляе ся). Чи я воджу ся, чи не воджу ся з другими, то тобі зась до того, знаєш? Але най не кажу і на тебе!...

ФРУЗЯ. Шо? кажи!

ОРИНА (в тій самій позі). Затужилась за любчиком, затужила! О-о! Не втерпіла та прийшла подивити ся...

ФРУЗЯ. Що ти, помийнице, мелеш, що?

ОРИНА. Що мелю? Вже я знаю, що мелю... Яке ти мала діло в моїй хатї, як я була на хрестинах у сусїди, а мій чоловік сам лишив ся? га? Кажи! Чого так спаленіла?

ФРУЗЯ. Тьфу! Як би я не уважала на те, що там лежить умираючий, то бим тобі так зіпрала тоті писки, щобись ся з місця не позбирала. Само ледаще, то гадае, що і другі такі, як она! (відходить).

ОРИНА. А том їй допекла! Най собі зі мною не шукае зачіпки!...

Поява трета.

ОРИНА і АНТІН.

(Антін виходить від недужого).

ОРИНА (мило). Ти ту, Антосю? Добре, щось прийшов, бо я шукала за тобою.

АНТІН. В чім же я вам потрібний?

ОРИНА (удае зажурену). Боже мій, Боже! за що мене так тяжко караєш? (закривае очи долонями і плаче)

АНТІН. Цитьте, може перемінить ся! Таж ту люде еще жиють, то доглянуть Ваня, як вам буде за тяжко.

ОРИНА, Боже тобі заплати за твое добре слово! (втирае очи фартушком) А я ему нераз кажу, як іде до майнів: Чуеш, Ваню, уважай на себе, бо о нещасте не трудно; а ту: на! як себе встеріг. Ой гіркаж моя недоле...

АНТІН. Так то так при тих вуглях.

ОРИНА. Щоби я тебе просила, Антосю, ти там якимсь старшим у тім „Союзі“, то, чи не був би ти так добрий та не записав Ваня до него?

АНТІН (крутить головою). Того не можу зробити на жаден спосіб.

ОРИНА. Чому?

АНТІН. Тому, що на мене наложилиби за те кару а вам не виплатилиби і так посмертного. Тогдї вже не пора приступати до „Союза“, як чоловік лежить на смертельній постели.

ОРИНА (всьміхаючись, гладить его попід бороду.) Хто то там буде про се знати... Зроби тое для мене, Антосю, зроби! Я тобі дармо не схочу!

АНТІН. Анї не просіть, бо не зроблю вам того, щобисьте менї не знати що обіцювали. Ві всім вам послужу, а того ні. Бувайте здорові! (відходить.)

Пова четверта.

ОРИНА (сама.)

Фіть! Ні — то ні! Чорт побери тебе враз з Ваньом і з вашим посмертним! Давала я собі раду до тепер, то й дальше потрафлю. (В сторону недужого.) Не знати тілько, як довго той харлачиско потягне?.. (задумуе ся.) Може?... Але де там! Ану-ж потягне ще яких пару місяців?... Вічна каліка!...

Поява десята.

ОРИНА і ІЛЬКО.

ІЛЬКО (входить.) А що. як Ваньови?

ОРИНА. Або я знаю, та-ж я була там, де і ти.

ІЛЬКО. Вивідала вже де сховані Ваньові гроші.

ОРИНА. Так!

ІЛЬКО. Ну, то не гай ся! Бери гроші і ходи. куфрик вже на „діпі“, а за годину відходить трен.

ОРИНА. Йой, коли менї якось так лячно стае.

ІЛЬКО. Ха, ха, ха! Їй лячно. Ато вигадала! Може ще боїш ся гріха?

ОРИНА (нетерпеливо махнувши рукою). Ей, там з гріхом, але так менї чомусь бе ся серце.

ІЛЬКО. Я гадав, що ти відважна женщина а ти, бачу, боягуз. Яке ту твое жите — ти на таке не звикла! Тобі треба іншого сьвіта, іншого хлопа! що се ти? Не забувай ся та не марнуй своеї молодости, бо погодивши ніхто на тебе не злакомить ся.

ОРИНА. А як ти мене опісля покинеш а гроший у мене не буде, де я тодї подіюсь?

ІЛЬКО (сьміючись). Тобі лиш о те розходить ся? Пусте! Деж би я на таке зважив ся покидати тебе! (пхае еї за рамя) Ну спішись, бо час не стоїть!

ОРИНА. Га, най ся діе воля Божа! (хрестить ся і відходить до другої комнати.)

Поява шеста.

ІЛЬКО (сам.)

Ади на неї! Боїть ся утїкати! Видко відо[...] ся в ній сліди старокраевого боягузтва. (проходжуе ся[...]) Питае ся, чи я еї покину?! (сьміе ся.) Ні, голубонько[...] ні! Як гроші минуть ся, то ти сама почвалаєш ві[...] мене, куди очи поведуть. (За сценою чути охриплий го[...] Ваня: Орина! Що ти робиш?) Ого, вже захопила гроші! На той харлак кричить — его і так ніхто не вчуе, а пі[...] вести ся з ліжка ледви чи зможе. (Чути вдруге перера[...]вий голос Ваня: Орина! Орина! Вбігае Орина, важко дишучи з гріш[...] в мішку).

Поява сема.

ОРИНА і ІЛЬКО.

ІЛЬКО (прискакуе до неї). Вже?

ОРИНА. Вже! (дрожить ціла) Йой! Ваньо кидав [...] по ліжку як пискор, коли побачив. що я беру гроші. Страх, як менї лячно.

ІЛЬКО. Не сьміши ся бодай сама перед собо[...] Дай гроші менї, бо ще до лиха загубиш в тій роз[...]яности!

ОРИНА. Ні! Я взяла, то я держати їх буду! (Чути проймаючий зойк Ваня).

ІЛЬКО (хапаючи за мішок). Давай ту! (Орина здрігши ся, випускае мішок. Чути опять зойкіт, Орина дрожить на [...] тілї. Ілько бере еї за руку).

ІЛЬКО. Ну! гайда, бо ще хто надійде! Ти під бічною улицею а я серединою міста. На нікого зглядай ся, анї з ніким не ставай до бесіди, лиш [...]сто на „діпо“! Розуміла? Не будеш на час, то [...] лишу! (Коли Ілько вчить Орину, она нічо не відповідае, лиш [...]дить на него, кланцае зубами і притакуе головою. Так відходить)

Поява осьма.

ВАНЬО (сам).

(Не чути нічо лиш важкі, придавлені зітханя та зойки [...] Так повзе він аж на сцену. Лице в него нуждение та спогане[...]нами, сорочка брудна. Повзаючи, падае з утоми. Вказавши[...] сцену, згодом, стае говорити, урвано, дишучи важко. — Сцена м[...] бути натуральна, потрясаюча серця зрителів).

Орина! Де ти, Орина?... Орина! Від[...] ні!... Пропала моя кервавиця... мій піт... м[...] моя надія... ох пропала, пропала... (склонюе г[...] опісля бе головою об землю і кричить переразливо) Ор...р. (по хвильці метушить на грудях сорочку — з роспукою[...]) Лучше менї о-ту згинути!... (доволікшись на серед[...]) І чому мене від разу не вбило в тих майнах! [...]би я був ноги поломав, заки дізнав ся про ту[...]ку. В краю були би добрі люде бодай кусни[...] подали!... А я дурний забагнув мати свою зе[...] свою хатину тай пустив ся зарабляти на неї [...]тові води! І на маєш! Діждав ся! От чого ді[...] Похоронити не буде за що... (вибухае сердечним плач[...]) знайде ся хоч яка щира душа, що хоч з пат[...] ставить хрестик наді мною?... (крутить головою) [...]вить, ні! Кождий скаже: Мав гроші... Ага, ма[...] Але за них хто інший погуляе... А я на ни[...] працював... (падае ридаючи) Охо-хо хо-о! Бо[...] Боже! (по хвильці підводить ся і промовляе притиш[...] веселим голосом) Андрійчику! То ти? То ти мі[...] дороженький?... Га?... Що кажеш?... Я змін[...]ти?... Ні! ні! Не будеш вже в жида служити [...] я приніс хмару грошей... заживемо як люде.. [...]дух падаючи) Так!... Нич не змінило ся... То[...]чок... ті хащі... Андрію... Андрію... не сва[...] (В судорогах хапае ся за груди, кидае ся) Орина... гей... ох...! (умирае).

Поява девята.

АНТІН і ГНАТ (входять).

АНТІН (до Гната). Певно коло Ваня не[...]

ГНАТ. Хиба ж ти не бачив, як Орина спішила?

(Поступають вперед, а коли побачили трупа Ваня — жах[...])

АНТІН. А се що? (оба припадають до Ваня. Ан[...] за руку, а Гнат мацае ноги).

ГНАТ. Труп!

АНТІН (з острахом). Се що мае значити? [...] Гнате, біжи кутко до хати і приклич газду! [...] поспіху вибігае).

Поява десята.

АНТІН (сам).

АНТІН (підводячись). От яка твоя доля [...] праці! Доробив ся ти! Але що се могло стати [...] до другої комнати, заглядаючи там кріз відчинені двері [...]вертае). Ага! Тепер вже розумію .. Орина утікла[...]

Поява одинайцята.

АНТІН, (входять) ФЕЦЬО, ФРУЗЯ, ГНАТ, опісл[я] ся ШКВИР.

ФРУЗЯ (до Антона). Що стало ся, Антоне[...]

АНТІН (вказуючи на труна). Бачите, що ст[...] (всі обступають трупа).

ФРУЗЯ. Сьвят, сьвят, сьвят! Так марно[...]ско згинув... (в тім входить Шквир).

ШКВИР (взглядівши, що є, до Феця). Що се м[...]чити?

ФЕЦЬО. Я сам не зміркую, чому він припов[з] умирати.

АНТІН. Річ ясна. В другій комнаті все [...]нене горі ногами. Орина мусіла забрати Ваньо[...] тай подралала з Ільком, полишаючи хорого. [...] певно хотів втікачів здоганяти тай заволік ся а[...]

ФРУЗЯ. Чудо, чудо, чудо! Забила его!

ГНАТ. Що ту тепер з трупом зробити[...]

ФЕЦЬО. Та що зробити, взяти его до [...] комнати тай нарядити, як належить ся.

АНТІН. Певно! Чей ще не смерть як [...] ся всі по пару центів тай поховонимо по христі[...]

ФРУЗЯ. От чого ти, Ваню, за свою пра[...]дав ся!...

ШКВИР. Бідні і нещасливі люде!.. ([...] мовчки з похиленими головами перед маєстатом смерти).

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 11 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”
...опись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, ходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба все-... зъ горы (напередъ).

...рошѣ треба посылати въ реджістрова... листѣ, або через експресовый, або ...товый money order (мони ордеръ). Мо... order, то є кáрточку, котру дôстанете ... почтѣ або аґента на експресовôмъ ...съ, ... нам, бо без того мы не ... ...стати.

„...SVOBODA“
...kawanna Str.,
...OLYPHANT, PA.

...ръ телефону: 8082.

...резъ нашу редакцію можна ... и пересылати грошѣ для всѣхъ ...ыхъ рускихъ ґазетъ и другихъ ...

...оче, щобы его адресъ змѣ... ...усить подати намъ, кромѣ ...акожъ свôй старый адресъ.

...ъненныхъ дописей не ...асмо.

Заява.

...вдою есть, що прось... ...junction на нашого ...ыря о. Ардана пода... ...антскихъ парафіянъ ...ôвъ. Большa часть ...що пôдписали сю ... не суть не лишь ...ми“ але навѣть па...янами тутешнои цер...

...вдою есть, що тих ... перестали платити ...ковъ 6 мѣсяцѣвъ се... ...задъ. Пятьохъ зъ нихъ ...атять вже по 12 мѣся... ...ь и бôльше а 2 плати... до мѣсяця Марця 1902 ...у.

...еправдою есть, що о. ...анъ заборонивъ котрому ...дь парафіянинови хо... ...ити дитину на цминта... ...ле правдою есть, що ... рковна зборонила ... на цминтаръ тымъ, ... хотѣли ховати своихъ ...щиковъ на нашôмъ ...тари, а спроваджувати ... чужихъ попôвъ.

... до вѣдомости писаге... ...„Не-Правды“.

...антъ, Па. 13-го мая, 1902.

...рій Хилякъ,
...м. Митренько,
...рій Цьцюра, } церковий тростісы
...х. Турокъ,
...сть Кобанъ.

УВАГИ.

...Ам. Рус. Вѣстникъ“ ...10.) доносять, що візи...р про угорских гр. ка...иків, о. Андрей Ходобай, ... прибув в Америку 29. ... місяця. Редактор ду...ить ся, що мав спосіб... ...ь оглядати таку парсу... ...з нею говорити; вихва... ...під небеса і називае ...гр. кат. вікарієм для ...рики з „титулом апо... ...ського візитатора“. Бо... ...що за безличність у ре... ...орів „Ам. Р. Вѣстника“? Недавно писали проти візитатора, пова плечи вигоровюють несотворені річи, а побачивши „візитатора“ кадять. Чисте мадярске рабске безголове.

Що то за риба той „гр. кат. візитатор“, годі повісти, бо мадярский ряд — котрий его утримуе — ще не прислав урядового оповіщеня. Доси відомо тілько, що він мае більше наставників, як громадський побережник. Мусить слухати і апостольского вікария в Вашинґтоні, і латиньских ам. біскупів і угорского ряду і таки своїх газафиків. Чудо! Як до тої новомодної гідности віднесуть ся галицкі і американьскі сітізени Русини, побачимо.

„Сьвідчив ся циган своїми дітьми!“ Сю пословицю можна як раз приложити до старокраевих і американьских москвофульских ґазет. Що брехнуть москвофули старокраеві — то перебріхують американьскі і на відворот. Цікаво лиш чи така штучка довго їм ще удасть ся?

Руских попів, що сьвідчили за католицким бискупом против Русинів на праві в Scranton, Pa. запросив тойже бискуп до себе на обід. В краю простих, неучених хлопів, що продають панам руску справу за ковбасу та дриглї — називають хрунями. Питане, заходить на яке імя заслугують ті просьвічені русскі проводирі бідного Лемка в Америці, що за миску страви запродують Русинів американьских в чуже ярмо? Нехай читателї самі судять.

Зачуваемо, що оден з тих твердорусских попів, що сьвідчив на суді в Scranton, Pa, против Русинів а за католицким бискупом, плакав минувшої неділї в церкви і присягав на евангелие, що те не е правда, що пишуть про него ґазети та що він хоче в такій вірі умирати в якій родив ся... Такий спосіб промовлюваня до наших добродушних Лемків практикував сей отчик вже нераз. Він всегда плаче і присягаесь, скілько разів парохіяне хотять его викидати.

На право до Scranton, Pa. прибуло досить Русинів з Олифанту а навить замісцевих; всї були цікаві довідатись як поведесь справа. Крім Русинів були в судовій сали також деякі цікаві Американцї, особливо з поміж попів та репортерів ґазет. Американьскі ґазети подавали щоденно справоздане з ходу розправи, але як звичайно, доволї баламутнаі.

Взагалї беручи американьскі Русини сильно заінтересовані справою церкви в Олифантї і сильно негодують против тих руских сьвященників і сьвітских людий, що станули по стороні латинників. Не менче обурені американьскі Русини на краєвих греко католицких епископів і митрополита за те, що тіїж не боронять справ рускої церкви в Америці, але ві всім уступають Римови та віддають американьских Русинів на ласку і неласку католиків, котрі всїми силами хотять їх златиньщити. Загальна думка е така, що митрополит повинен сейчас постаратись о відкликане кривдячих Русинів розпоряджень Пропаґанди для розширеня віри, бо в противнім разі „гайдамацкий“ дух, який що раз живійше будить ся між народом, може вибухнути горячим полумінем, як колись, хотяй і на менчі розміри.

На вічну память подаем американьским Русинам імена тих 7 людей олифантских, що підписались на просьбі до суду, щоби римско-католицкий бискуп мав власть над рускою церквою в Олифанті. Ось они: Юрко Синява, Семан Русин, Олекса Томашкевич, Осип Феціна, Семан Гамерник, Гаврило Бланяр і Павло Ковтко.

ПРОСИМО присылати чимъ скорше дальшй жертвы на бѣдныхъ рускихъ студентовъ, що выступили зъ университету у Львовѣ (Галичина), на адресу редакціи „Свободы.“
„SVOBODA“, Box 418,
OLYPHANT, PA.

ЗЪѢЗДЪ

рускихъ священниковъ и делеґатôвъ рускихъ церковныхъ громадъ въ Гарисбурґу, Па.

(Конець)

Щобы забеспечити ся передъ влѣзливостію католицкихъ бискупôвъ и щобы всѣ рускй церкви выглядали на внѣ якъ одно тѣло — поднесено гадку, щобы кожда церковъ носила имя **„руска - церковъ“**, а не Greek Catholic, Hungarian Greek Catholic, United Greek Catholic и тымъ подобнй назвы, котрй тôлько баламутять чужинцѣвъ и своихъ власныхъ людей. Въ той справѣ забирали голосъ п. Кирчôвъ, Хилякъ, Ю. Криницкій, Т. Хомякъ и оо. Арданъ, Пôдгорецкій та Дмитровъ, а по довгôй дискусіи збôръ згодивъ ся на тое, щобы всѣ церкви мали назву „руска церковъ“ такъ по руски якъ и по анґлійски.

Надъ справою урядовою повѣдомленя латиньскихъ епископôвъ, щобы не приписували собѣ надъ Русинами права, забирали голосъ: оо. Арданъ, Констанкевичь, Пôдгорецкій та деякй свѣтскй люде, почѣмъ принято ухвалу, въ протягу слѣдуючихъ кôлькохъ мѣсяцѣвъ мають вôдбутись парафіяльнй мітинґи и парафіяне если згодять ся на се — най повѣдомлять латиньскихъ бискупôвъ про свои ухвалы.

Теперь прійшла пôдъ обрады точка друга о записѣ церковныхъ маеткôвъ. Кôлькохъ людей забирали слово, почѣмъ ухвалено, що маетки церковнй повиннй бути записанй на тростісъ (представителѣвъ) громадскихъ въ той спосôбъ, щобы маетокъ весь мôгъ переходити на ихъ наслѣдникôвъ въ урядѣ — але нѣколи на католицкого чи якого другого бискупа або якихъ небудь поодинокихъ людей. Рôвно-жъ ухвалено, щобы зарадитись адвокатôвъ и если тôлько можливо вôдобрати вôдъ латиньскихъ епископôвъ и тй церкви, що вже на нихъ позаписуванй.

Третою зъ ряду точкою была справа спроваджения потрѣбныхъ и вôдповѣдныхъ рускихъ священникôвъ до Америки. ОО. Констанкевичь, Арданъ, Пôдгорецкій и п. Кирчôвъ широко обговорювали сей предметъ. Бесѣдники вказували на те, що безъ достаточного числа вôдповѣдныхъ, патріотичныхъ священникôвъ годѣ теперь на разѣ о якійсь поступъ мѣжь Русинами та що латинники знаючи про се старають ся всѣми силами недопустити нашихъ священникôвъ до Америки, а въ сей спосôбъ приспѣшити латиньщене тутешныхъ Русинôвъ. Ввиду сего, що впливови латинникôвъ пôддають ся навить рускй епископы и митрополитъ, ухвалено, щобы если намъ не пришлють на наше жадане вôдповѣдныхъ священникôвъ — старатись о нихъ зовсѣмъ на свою руку, однакъ тôлько о такихъ, що суть въ повнôмъ того слова значѣню честными людьми и рускими патріотами та передъ своимъ приѣздомъ до Америки порозумѣють ся зъ „Радою Духовною“.

Опôсля прійшла пôдъ розвагу збору справа выдаваня чисто релиґійно-моральнои ґазеты для американьскихъ Русиновъ. Забирали голосъ: оо. Констанкевичь, Бончевскій, Пôдгорецкій, Арданъ и п. М. Ґрацонь зъ Мікиспортъ, Па. Зборы признали потребу такого выдавництва, а дотычно фондôвъ на сю цѣль сказали, що найлѣпше, если заложить ся особна въ той цѣли выдавнича спôлка на удѣлахъ и поведе сю справу. Зорґанізувати ту спôлку зборъ поручивъ о. Бончевскому. Що до сего, якою правописею мае бути ся часопись друкована, сказали зôбранй, що се дѣло приватне тыхъ, що будуть ґазету писати и выдавати.

Слѣдувала пята зъ ряду точка вандрôвныхъ священникôвъ-місіонарôвъ. Збôръ заявивъ ся въ засадѣ за тымъ, що доконче потреба такихъ місіонарôвъ Русинамъ въ Америцѣ, бо тôлько въ той спосôбъ можна знищити „парташкарство“ деякихъ священникôвъ и уратовати пороскидуваныхъ по плейзахъ Русинôвъ вôдъ вынародовленя. Ввиду того однакъ, що на разѣ нема подостаткомъ священникôвъ, котрй бы заняли тй мѣсця, где суть вже церкви — ухвалено справу місіонарôвъ вôдложити на будуче зъ тымъ однакъ додаткомъ, що если-бъ хтось зъ священникôвъ схотѣвъ пôднятись сеи тяжкои працѣ, щобы ему дати всяку можливу помôчь.

Не менче горячо диспутовано надъ справою выховуваня своихъ власныхъ руско американьскихъ священникôвъ, бо лишь такй священники будуть могли успѣшно працювати мѣжь молодымъ дорастаючимъ руско-американьскимъ поколѣнемъ. После предложеня многихъ проектôвъ зô стороны такъ духовныхъ якъ и свѣтскихъ участникôвъ збору, ухвалено, що найпораднѣйше було-бъ вже теперь старати ся о тое, щобы здôбнѣйшй рускй хлопцѣ ходили до высшихъ школъ, а если котрый зъ нихъ покаже охоту до стану духовного, щобы такого послати до краю на дальшу науку, або туть по скôнченю американьскихъ высшихъ школъ, пôдъ надзоромъ руского епископа и старшихъ священникôвъ, до стану духовного приготовити. Розумѣе ся, що въ тôмъ загалъ американьскихъ Русинôвъ повиненъ бы дотычнымъ молодцямъ помагати не лишь морально, але и матеріяльно.

Точку сему (приняте та поправки до статутôвъ) вôдложено наразѣ на часъ пôзнѣйшій.

Зъ черги прійшла на порядокъ дневный точка: Папа а Руска Церковь въ Америцѣ. Дискусія надъ сею точкою забрала дуже богато часу, бо кождый зъ присутныхъ такъ духовныхъ якъ свѣтскихъ забиравъ голосъ въ той справѣ, деякй навѣть по кôлька разôвъ. Деякй бесѣдники хотѣли сейчасъ проголосити свое вôдорване ся вôдъ Риму, другй накликували до бôльше обережного поступованя въ такъ важнôй справѣ, радили писати ще письма до Риму и т. п. Були й такй, що не узнавали й не узнають папы, що радили вздержатись зъ такъ рѣшучимъ крокомъ задля не приготованя народу, боячись могучого повстати заколоту мѣжь людьми. Словомъ, були тамъ высказанй думки всѣлякихъ можливыхъ вôдтѣнкôвъ вôдъ найбôльше консервативныхъ до найкрайнѣйше радикальныхъ. Вô всѣхъ однакъ тыхъ думкахъ видно було, що они идуть до однои цѣли, а рôжниця мѣжь ними була тôлько рôжницею тактики, а не засады.

Наконець принято слѣдуючу ухвалу: Зôбранй уважають въ засадѣ зôрване зъ Римомъ за конечне для добра рускои церкви и народу въ Америцѣ, однакожь справу сю задля еѣ важности позôставляють въ завѣшеню, щобы весь народъ мôгъ докладно застановитись надъ нею и еѣ остаточно на найблизшôмъ зборѣ самъ порѣшити.

Опôсля стали зборы розбирати точку руско-американьского епископства. Якъ видно було зъ бесѣдъ многихъ участникôвъ (а говорили майже всѣ) то справа руского епископства въ Америцѣ была бы загально пожадана. Тôлько що той епископъ не може бути накиненый жадными посторонными властями, але выбраный самымъ тутешнымъ духовеньствомъ и народомъ. Говорено такожь про се, що добре булобы выбрати двохъ епископôвъ одного угорского и одного галицкого. Епископы такй не мусѣлибъ мати величезныхъ палатъ и пенсій, але моглибъ сидѣти на бôльшихъ парохіяхъ черезъ що парафія не булибъ змушенй поносити жадныхъ спеціяльныхъ тягарôвъ. Выборы кандидата взглядно кандидатôвъ на епископôвъ полишено до слѣдуючихъ зборôвъ а на разѣ принято слѣдуючу резолюцію: Нынѣшный зъѣздъ протестуе рѣшучо противъ накидуваня американьскимъ Русинамъ якихъ-небудь духовныхъ властій безъ ихъ згоды и заявляе ся за давно практикованымъ въ христіяньскихъ церквахъ а особливо въ рускôй церкви звычаемъ, после котрого духовну старшину выбиравъ собѣ самъ народъ.

Кромѣ сего принято ще такй резолюціи: Зъѣздъ ухвалюе, щобы жаденъ рускій священникъ не вôдправлявъ богослуженъ въ католицкôмъ костелѣ.

Зъѣздъ высказуе свое найвысше обурене и погорду всѣмъ тымъ священникамъ, що вмѣсто постояти за права рускои церкви и обряду въ Америцѣ помагають латинникамъ тіїжь нищити.

Зъѣздъ уважае екскомунікацію о. Ардана латиньскимъ епископомъ за безпôдставне вмѣшуване ся тогожь въ справы рускои церкви въ Америцѣ а особливо въ Олифантѣ и поручае се въ тамошнôй церкви оголосити.

Слѣдувавъ доповняючій выбôръ членôвъ рады духовнои и головнои. На мѣсце уступившого предсѣдателя Рады Головнои выбрано о. Бончевского: На мѣсце члена Рады Духовнои о. Кешеляка выбрано о. Дмитрова.

Опôсля приступлено до дискусіи надъ статутами. Назву товариства (§ 1.) змѣнено зъ „Товариство Рускихъ Церковныхъ Громадъ“ на „Руска Церковъ“ по анґлійски Ruska Cerkov. Въ параґрафѣ 4-ôмъ, ст. 2. рядокъ пятый зъ горы вставлено слово „моральне“ мѣжь слова „одно“ и „тѣло“. Зъ § 7. выкинено слово „матеріяльно“. § 19 звучить теперъ такъ. Свѣтскихъ делеґатôвъ що най менче по одному высилае кожда громада, брацтво, орґанізація, якихъ и т. д. — § 25, стор. 5 перший рядокъ, змѣнено такъ: зъ 6 особъ, зъ котрыхъ двохъ есть священникôвъ а чотырохъ свѣтскихъ. Буквы „и“ „к“ и „м“ зъ § 26 зовсѣмъ выкинено а буква „с“ звучить такъ: если громада скаржить священника або священникъ громаду, то до обохъ радъ. Параґрафу 28, буква в, такъ звучить: стараесь о священникôвъ, принимае ихъ, узнае ихъ квалифікаціи, дае посады въ порозумѣню зъ громадами и т. д. Букву „н“ зъ § 28 выпущено, тахъ само буквы „а“ и „б“ зъ § 32. Параґрафъ 33 выглядае теперъ такъ: Кожда церковна громада рядить ся сама, але если ухвалить, що противъ статутôвъ сего товариства, то престае бути членомъ товариства. § 37 змѣнено о стôлько, що предсѣдателемъ рады церковнои мусить бути чоловѣкъ письменный. Въ § 39 заразъ на початку слово „мусить“ замѣнено словомъ „повиненъ“: § 43 выкинено. Зъ § 50 выкинено послѣднй слова и „Рады Головнои“: § 51 выкинено. § 53 звучить: На случай розвязаня товариства маетокъ его переходить на обѣ позôставшй громады або на таку цѣль на яку они тй грошй призначать.

Слѣдуючій зъѣздъ мае вôдбути ся дня 5-ого Августа 1902 року въ Scranton, Pa. На тôмъ вычерпавъ ся порядокъ дневный и предсѣдатель, о. Констанкевичь закôнчивъ зборы молитвою.

НОВИНКИ.

— **Загально**-робôтниче свято, день 1-го мая минувъ ся въ Европѣ супокôйно, хочь верховодячй круги надѣяли ся розрухôвъ и бурныхъ демонстранцій. Робôтники показали свою силу и солідарность многочисленными вѣчами, якй вôдбували ся того дня по всѣхъ закутинахъ Европы, въ понеханю працѣ и въ громадныхъ походахъ по улицяхъ мѣстъ пôдъ робôтничимъ прапоромъ. Все те однакъ вôдбувало въ якъ найбôльшимъ порядку, а каты робучого люду — капіталісты, не мали нагоды выслати противъ нихъ оружну армію, щобы вточила рѣчку робôтничои крови. Вправдѣ они хотѣли сего, але не подарило ся, бо робôтники геть порозумѣли ся.

— **Родина** бурского президента Крїґера потерпіла чимало в послїдній війнї. Старий Крїґер мав чотирох синів. Найстарший, Каспар Іван Генрих, трех імен, і другий з ряду син, Іван Адриян, борють ся ще з оружем в руцї. Третий, Піст, сидить в неволи на Пейльонї, а четвертий, наймолодший, Твард Андрій Петро, раненний впав в руки Анґличан і помер в неволи осенню. З шістьох внуків старого президента по двох старших синах, трех (сини Івана Адріяна) вже лягло на поли борби, а з других трех (сини Каспра) оден ще носить оружє, оден ранений находить ся між Бурами, а другий ранений впав у руки Анґличан. Менше більше така сама пропорция між борючими ся, раненими і поляглими на поли слави, есть і серед кількадесяти братаничів та сестрінців Крїґера. Недаром Бури вважають пробуваючого в Европі старця до нинї своїм вождомпатріярхом. Се достоїньство купила собі родина Крїґерів кровю і смертю кількох десяток своїх членів.

— **Надсадившись** при роботѣ, померъ 9. с. м. въ шпитали въ Скрентонъ, Па. 38-лѣтный Русинъ, Юрко Пронько, родомъ зъ Боднарки въ Галичѣ. Покôйный не належавъ до нѣякои орґанізаціи и полишивъ въ краю жену тай дрôбнй дѣти. Похорономъ заняли ся добрй люде.

— **Пôдчасъ** бурѣ морскои розбило ся оногды на Пôвнôчнôмъ морю три кораблѣ французкихъ рыбакôвъ. Около 50 рыбакôвъ погибло. Въ тôмъ самôмъ часѣ на побережу Японіи знищила буря кôльканайцять кораблѣвъ и байдакôвъ, при чôмъ утопило 250 людей.

— **Експльозія** ґазу до свѣченя завалила въ Меріонъ, Ин. цѣлый блокъ домôвъ, при чôмъ 20 особъ було раненыхъ и попареныхъ. Ґазъ выходивъ въ пивници зъ пукненои руры, и коли оденъ робôтникъ пôшовъ тамъ зô свѣчкою, наступивъ выбухъ.

— **Конный** трамвай въ Бѣлгородѣ (Сербія) переставъ ѣздити, бо всѣ конѣ зафантувавъ ему цловый урядъ за податокъ. Галицкй селяне можуть потѣшити ся, що и въ Сербіи не меншій податковый гнетъ, якъ въ преславнôй польско-шляхотскôй Галилеи.

— **Зливы**, бурѣ и повени надѣлали въ стейтѣ Оклагома богато пакости. Село Фосъ и охрестность знищенй; мѣсточко Джейрі и безлѣчь фармерскихъ загородъ лежать въ звалищахъ, а комунікація перервана на кôлькасотъ милевôй просторони. Кôлькасотъ штукъ худобы и 30 людей погибло.

— **Близъ** Портъ Честръ, Н. Й. переѣхавъ зелѣзничій поѣздъ двохъ нѣкому незнаныхъ людей. Догадують ся, що будуть се иміґранты.

— **Серце** на правôмъ боцѣ мае учитель Д. П. Стейфордъ зъ Бруклинъ, Н. Й. Вôдкрывъ се оденъ зъ лѣкарôвъ ню йорского асекураційного товариства при ревізіи, коли учитель забажавъ забезпечити ся на житє. Впрочôмъ Стейфордъ е нормально розвиненый и здоровый, а товариство рѣшило приняти его за члена.

Справы „Р. Н. Союза.“

ГОЛОВНЫЙ УРЯДЪ:

Предсѣдатель:
Rev. A. BONCHEVSKY,
10 May str.
ANSONIA, CONN.

Секретарь:
D. D. PYRCZ,
P. O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Касієръ:
ALEX. SHLANTA,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

В місяцю Лютім с. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слідуючі нові члени:

	Число в гол. книзі:
Mayfield, Pa.	
Шведа Стеф.	572
Jersey City, N. Y.	
Ґаль Юстина	1692
Кабан Гриць	1692
Корман Мария	1693
Ванца Фецко	1693
Войтович Гнат	1694
Кріль Захар	1694
Карляк Петро	1695
Ґаль Теодозий	1546
В місяцю Марцю	
Mayfield, Pa.	
Вахна Теодор	575
Troy, N. Y.	
Рончковский Іван	686
McAdoo, Pa.	
Муда Стеф.	238
Гавловский Антін	238
Brooklyn, N Y	
Стефан Падла	1221
Olyphant, Pa.	
Клапач Мих.	1776
В місяцю Апрілю	
Mayfield, Pa.	
Фуртак Мих.	942
Фекула Мих.	2420
Чайковский Микола	2421
Драґан Анна	2421
„ Стефан	2422
Ставиский Йосиф	2422
Владика Мирослав	2422
Jessup, Pa.	
Червенецький Андр.	648
Ксенич Андр.	648

Д. Пирч, секретар

Справозданє касове „Р. Н. Союза“ за мѣсяць Марець, 1902.

Allegheny, Pa. Бр. Усп. Пр. Богород.	$——
Ansonia, Conn. Братство св. Петра и Павла	32.40
Auburn, N. Y. Бр. св. О. Николая	8.30
Belle Vernon, Pa Бр. Пр. Богородицѣ	24.95
Brooklyn, N. Y. Бр. св. Андрѣя (феб.)	5.75
Buffalo, N. Y. Бр. св. Іоана Хрестителя	13.86
Breslau, Pa. Бр. св. Андрѣя	——
Carnegie, Pa. Бр. св. Петра и Павла	39.25
Cohoes, N. Y. М. Р. Н. С.	11.20
Charleroi, Pa. Бр. Сошест. св. Духа	43.86
Cleveland, O. Нове братство	8.40
Desloge, Mo. Бр. св. І. Хрест.	33.27
Eleanor, Pa Бр. св. Арх. Михаила	38.57
Elmira Heights, N. Y. Бр. св. Арх. Мих.	8.94
Glen Lyon, Pa. Бр. св. Петра и Павла	17.30
Homestead, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	——
Jessup, Pa. Бр. св. Петра и Павла	26.00
Jersey City, N. J. Бр. св. Петра и Павла (ян. і феб.)	213.50
Lansford, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ	——
McAdoo, Pa. Бр. Покр. Пр. Богородицѣ	85.30
McKeesport, Pa. Бр. св. І. Хрестителя	47.90
„ Ив. Максимик	8.40
Mayfied, Pa. Бр. св. Кирила и Методія	28.76
„ Бр. св. Іоана Хр.	48.00
„ Бр. св. Бориса и Глѣба	9.00
„ М. Р. Н. С.	25.10
Mt. Carmel, Pa. Бр. св. Димитрія	49.05
„ Бр. св. Петра и Павла	43.28
Mahanoy Plane, Pa. Бр. св. Илії	——
Northampton, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ	62.52
Old Forge, Pa. Бр. св. О. Николая	——
„ М. Р. Н. С.	4.41
Olyphant, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	157.00
Pittsburg, Pa. Бр. св. Арх. Михаила	——
„ М. Р. Н. С.	——
„ Бабей Терентій	2.10
Priceburg, Pa. Бр. св. Василія Вел.	52.87
Plymouth, Pa. Бр. св. Петра и Павла	23.90
Passaic, N. J. Бр. св. О. Николая	27.63
Powhatan, W. Va. Бр. Пр. Богород. (феб. і мар.)	29.20
Rhone, Pa. Бр. св. Спаса	16.45
Sayre, Pa. Бр. Благовѣщеня Пр. Бог.	3.77
Scottdale, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	15.25
Shamokin, Pa. Бр. св. Йосифа	13.57
„ М. Р. Н. С.	153.63
Shenandoah, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	——
St. Clair, Pa. Бр. Пр. Богор.	——
St. Louis, Mo. Бр. св. Арх. Мих.	55.45
Scranton, Pa. Бр. св. Илії Прор.	28.12
Syracuse, N. Y. Бр. св. АА. Петра и Павла	33.27
Simpson, Pa. Бр. св. Василія Вел.	35.28
Trauger, Pa. Бр. св. Петра и Павла	——
„ Бр. св. Іоана Хрестителя	44.88
Troy, N. Y. Бр. св. О. Николая	——
Waterbury Conn. М. Р. Н. С.	——
Westmoreland City, Pa.	11.09
Whitney, Pa. Бр. Трехъ Святителей	20.20
West Pawlet, Vt. Бр. Покр. Пр. Бог.	——
Yatesboro, Pa. М. Р. Н. С. (феб. і мар.)	17.48
Yonkers, N. Y. М. Р. Н. С.	——
С. Бурдзяк. (Phildelphia, Pa.)	4.20
М. Курилов (Chicago, Ill.)	4.20
О. Ив. Закликьскій (Canada)	3.00
Гелена Самовольска Бендаш (Trenton, N. J.)	3.00
Разом:	$1692.81
Було в касі	$15328.76
Дохід в Марцю	1692.81
Всего доходу в Марцю	$17021 57
Розхід в Марцю	1988.25
Остає в касі	$15033.32
З того депозитів	$3563.54
Фонд желязний	10610.00
Фонд розпорядимий	859.78

Алек. Шлянта, касиер. Д. Д. Пирч, секретар.

Увага: Справозданє за місяць Апріль буде поміщене в слідуючім числі „Свободи“. Брацтва, котрих сума грошей за місяць Марець не є виказана в сім справозданю, значить ся, що надіслали гроші нараз за два місяці т. е. за Марець і Апріль і будуть оголошені в слідуючім справозданю. Д. Пирч, секр.

ПОСМЕРТНІ ✝ ВІСТИ.

Марта Косцельна, літ 40, родом з Білцаревої, грибівского повіту, Галичина, жена Андрія Косцельного, чл. руского братства св. Кирила і Методия в Mayfield, Pa. і чл. „Р. Н. Союза“ ч. гол. кн. 377, померла дня 5. мая, 1902.

Микита Торґан, літ 24, родом з Чистогорба, повіту сяніцкого, Галичина, член руского братства сьв. Василия Вел. в Priceburg, Pa. і чл. „Р. Н. Союза“ ч. гол. кн. 1175, зістав забитий в майнах дня 8. мая, 1902.

Вічная їм память!

НОВИНКИ.

Дальшій выказъ жертвъ зложеныхъ для рускихъ студентôвъ въ Галичинѣ.

Зъ Oil City, Pa.	
Михаилъ Колодѣйчикъ	55
Димитрій Герлякъ	25
Симеонъ Платко	25
Василь Драганъ	25
Михаилъ Войнаръ	25
Стефанъ Бурякъ	25
Харитонъ Колодѣйчикъ	25
Андрей Бурякъ	25
Павелъ Гичка	25
Денозій Сѣнявскій	25
Василь Копчакъ	25
Разомъ	$3.05
Іван Ґерепт, New Britain, Conn.	1 00
З Rosthern, Canada	
Ілько Катеринич	75
Варвара „	25
Попередно зложено	790.93
Разомъ	$795.98

Старайтесь, щобы мы могли послати бодай 1000 долярôвъ до краю!

— **Після** недавно оголошеної „Урядової переписи и новыхъ рапортôвъ зô всѣхъ діецезій пôвночной Америки“ живе въ Спол. Державахъ 10 міліонôвъ, 976 тысячь, 751 католикôвъ. Замѣтно, що за послѣдныхъ 10 лѣтъ число католикôвъ побольшило ся лише въ Бостонѣ о 40.000, въ Ню Орлінъ и Ґальвестонъ о 25.000, въ Денверъ о 10.000, въ Філаделфіи о 5.000, въ Бофло о 2.500, але за те въ діецезіяхъ Коломбосъ, Конкордія, Фт. Вайнъ, Ґрендъ Репідсъ и Пітсбурґъ се число дуже змалѣло. Живе тамъ теперь по 10, 15, 20, 25 и по 40 процентъ менше католикôвъ, якъ передъ 10 ма роками. Въ діецезіи ню-йоркской, скрентоньской, товарской и ин. число католикôвъ не большае, анѣ не малѣє. Все те є очевиднымъ доказомъ, що католицизмъ въ Спол. Державахъ зовсѣмъ не крѣпшае. Противно — вôнъ не маючи пôдпоры зô стороны правительства, якъ то дѣє ся въ Австріи, Испаніи, Бельґіи и Португаліи, — канцанѣє.

— **Тут** на Ст. Мари'с цілий цьвітень був дуже красний, погода була дуже файна, а від 1-ого мая падає дощ з сьнігом і вже 2 дни не перестає падати так, же робітники на дорозі колійовій не можуть нич робити через слоту.

Тома Шевский.

— **Любовна Траґедия.** Капітан гонведів, Альберт Чапп, професор академії, познакомив ся був недавно тому з донькою військового пенсіоніста Огіді, котрий мешкав в Будапешті (на Угорщині) з двома доньками. Вислуженина его виставляла ледви на удержанє. Донька Огідіого, Іда, була бугальтеркою у Відни, а заощадивши там кількасот корон, перенесла ся до батька. Капітан Чапп залюбив ся в Іді і незадовго мало відбути ся весіле. Але що Чапп не міг зложити військової кавциї, то постановив виступити з війска і старати ся о посаду цивільну. Однако-ж ему не удало ся вишукати такої посади. На великдень мав на короткий час виїхати до свояків, але він замість поїхати до них, поїхав до Реки і там застрілив ся. Позаяк листи від него не надходили, звідувала ся Іда Огіді в академії про Чаппа. Там дізнала ся о его самоубійстві. Вість та довела ї до розпуки. Молила ся через цілий день, а вечером отруїла ся.

— **Яким** вірним пріятелем є для чоловіка пес — показує слідуючий примір: В Гінебріль, коло Відня, вибрало ся було в неділю, пополудни, кількох людий в ліс на прогульку і зачули там в однім місци скомлене пса. На їх свист пес не виходив, лише почав що раз голоснійше ніби гавкати, ніби вити урваним голосом, як то звичайно робить пес, коли его де привяжуть, або замкнуть, а він хоче видобути ся. Згадані люди пішли за голосом пса і застали бідне зьвіря під якимсь деревом так ослаблене, що оно не могло з місця рушити ся, а відтак побачили між галузем того дерева трупа чоловіка, котрий там повісив ся. Самоубійник був ковбасником із Відня, Йосиф Ярес а в кишени у него найдено наказ заплати. Пес під деревом був его власностию і вірне зьвіря від часу смерти свого пана не рушалось з місця, не їло нічого і не пило.

— **„Вязневи** Ватикану“, як звуть папу римского всі ті католики, котрі назад хотіли-б зробити его сьвітским володарем, прислано з нагоди сегорічного ювилею безліч дуже цінних дарунків. І так одержав папа:

28 тияр (тияра — папська корона), щиро-золотих;

319 хрестів, висаджуваних диямантами;

12000 чаш золотих і срібних, вибиваних дорогими камінями;

81 перстенів дорогоцінних (оден від поганьского султана!);

16 жезлів пастирськи́х, щирозолотих;

7 статуй, золотих, з дорогоцінними камінями і т. і.

Одна американська почитателька „Сьвятійшого Отця“ прислала дорогоцінну, щирозолоту, дорогими камінями висаджувану табакирку. Замісць табаки був був в середині чек (переказ грошевий), на 50.000 долярів! Отсе раз табака! Такі дарунки, не вчисляючи готових грошей, стоять міліони, а папскі поплечники все таки плачуть, що папа бідний.

— **Себе** и своихъ двоє дѣтей отроѣла въ Денверъ, Кол. вдова Л. Кінсборґъ. Въ колька годинъ померли всѣ середъ страшныхъ мукъ. Причиною сего була нужда.

— **Вразъ** изъ хатою згорѣла въ Луковци, пов. тѣшановского (Галичина) жена и 3-лѣтне дитя господаря Творки.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ

М. Н. въ St. Louis, Mo. — Вашь стихъ надоспѣвъ не въ пору, черезъ що не можна его було умѣстити. Святочне число „Свободы“ вже кôнчило ся тодѣ друкувати. Дописъ мѣстнію и просимо о бôльше.

Ню-йоркской „Не-Правдѣ“ въ альбумъ.

Ой, „Не-Правдо“, ты шматино!
Совѣсти не маешь,
Що нашь народъ на потачу
Москалеви пхаешь.
Рада-бъ ты намъ вôдобрати
Народность и мову,
Рада бъ усѣхъ заганяти
Въ московску неволю,
Рада-бъ неньку-Украину
Скувати въ кайданы,
А намъ баки забивати
Туманомъ поганымъ...
Та мы, братя, въ Америцѣ,
Тожь держѣмъ ся крѣпко,
А „Не-Правду“ най читають
Москалѣ и . . . . дѣдько.
Не даймо ся москвофулямъ
Дерти, одуряти
И за нашѣ тяжкі грошѣ
Погань-ложь плекати.
Въ насъ „Свобода“ наша правда,
Наша до загину,
Бо насъ учить, просвѣщае,
Якъ мати дитину.
Тому, братя робôтники,
Розумъ вже разъ майте
И „Не-Правду“ москвофульску
За плотъ выкидайте!

Говта.

ВСЯЧИНА.

Військове шпіґуньство.

Шпіґун російский пол. Ґрім, о якім ми писали свого часу, ще не зістав страчений, як мильно доповили анґлійскі ґазети, лише й доси сидить у вязници тай дожидає кари. — Ґрім є Німцем, проте Німці хотять ослабити перед сьвітом вражінє сеї тяжкої провини і в послідних своїх письмах поставили квестию, о скілько воєнне шпіґуньство є злочином і о скілько оно є для справ воєнних потрібне. Німці доказують, що не они перші завели воєнне шпіґуньство, але Росия, а они навчили ся сего від неї. Москалі перші завели у себе систему шпіґуньства і узнали єї річию конечною до доповненя т. зв. „воєнної, вивідуючої служби“. Одна з часописий заявляє, що шпіґуньство впровадив до військової літератури не хто иньший, лиш полковник російского ґенерального штабу, Клембовский. Твір его про шпіґуньство перевів на німецку мову член великого ґенерального штабу, барон Фон Фетай. Перекладчик додав від себе вступне слово, що ніколи ще жаден официр не висказав ся так отверто про потребу шпіґуньства воєнного, хотяй уважає сей спосіб лихим, однак конче потрібним. Клембовский заявляє в своїм творі, що він яко фаховець не може взагалі розуміти служби перевідуючої, котра би не мала бути шпіґуньством. Кінниця є оком в армії, а шпіґуни єї ухом і було би за пізно уживати шпіґуньства аж доперва в часі війни. Задля того потреба і мусить ся їх уживати в часі спокою, а не числити аж на рапорти післанців або на аташе військові. Щоби відповісти задачі шпіґуньства, повинні шпіґуни мешкати за границею і, о скілько можна, в надграничних місцевостях; они повинні навязувати зносини з особами впливовими і точно студиювати місцеві віносини. Взагалі они повинні всякі зміни і улядженя військові гаразд досліджувати і доносити про се тому правительству, що їх удержує і оплачує. Автор твору згадує при сій нагоді, що перед французко німецкою війною кілька літ вештали ся у східній Франциї шпіґуни німецкі і перевідували ся о всім. Одні з них перебирали ся за рибаків і міряли глубокість рік, другі яко артисти-малярі відрисовували ріжні кріпости, як Аянже, Бельфурт і и. Один з таких шпіґунів перебраний за діда вирисував на дні шапки фортифікациї Парижа. Кількох перебрало ся за сестри милосердя і служили в шпиталях, щоби там дещо вивідати ся. Підчас самої війни появив ся в Штрасбурзі чоловік, котрий представив ся яко комісіонер в продажі збруї від американьского товариства. Однак він звернув на себе увагу, проте спіймано его в місті Мені і всаджено до арешту. Підчас слідства признав ся, що є шпіґуном німецким. Поставлено его перед воєнний суд і засуджено на розстрілене. — Так само — згадує автор — робили французкі шпіґуни в Німеччині. Ґенерал німецкий, родом Француз, Дікрот, на кілька літ перед війною наймав до німецкого війска французких вислужених підофіцирів і офіцирів і ті опісля вертали назад до Франциї і доносили про силу німецкого війска і про ріжні справи воєнні. Між иньшими один французкий шпіґун служив при німецкім ґенеральнім штабі і видавав Франциї ріжні важні документи. Спосіб, в який правительство має обходити ся з своїми шпіґунами, подає автор Клембовский в окремім розділі свого твору. Він каже, що правительство повинно шанувати їх особисте достоїньство і можливо найліпше їх грошево винагороджувати. На тих, котрі піднимають ся сего шпіґуньского ремесла — каже автор — повинно ся не щадити гроший. Фридрих Великий мовляв, що „чоловік, котрий своє житє посьвячує на шибеници, заслугує на велику нагороду“. Князь Де Ліпь висказав, що „наколи за міліон можна купити офіцира штабового з неприятельської армії, то се ще не за дорого“. Вкінци додає від себе німецка часопись, що нині продають ся офіцири-шпіґуни дешевше як за міліон, а Ґрім є приміром...

Перша машина до літаня.

В 1709. році португальский король одержав від Бразилійця Вартоломея де Ґусмо лист такого змісту: „Я винайшов прилад, при якого помочи можна їздити у воздусі скорше як на суші або по морю. Сею машиною можна денно зробити більше як 200 миль і пересилати депеші для війска в найдальші околиці. Підчас облоги міста можна після вподоби виносити або вносити людей, а неприятель не міг би сему перешкодити. При помочи сеї машини до літаня можна би звидіти підбігунові околиці“. — Португальский король живо заінтересував ся винаходом і приглядав ся опісля пробам Бразилійця: Ґусмо сам запалив якісь вибухові материяли в машині і як птах підлетів до гори, а опісля кружляв у воздусі в довільнім напрямі. Король і єго дворяни та сотки народа посудили винахідника о чародійство. Коли Ґусмо спустив ся на землю, на приказ короля спіймано его і замкнено до вязниці. Звідтам удало ся Бразилійцеви утічи, але мимо того він погиб в нужді, а тайна винаходу пішла з ним до гробу.

НЕ ЗАГИНУТЬ.

Вôнъ: (до молодои жены, зъ якою передъ двома мѣсяцями повѣнчавъ ся) „Ахъ, мы вже пропали! Послюбна подорожъ поглотила намъ всѣ грошѣ и теперь лишили ся въ дорозѣ, мовь середъ моря. До дому нема за що повернути, тай жити нема зъ чого.

Она: Джекъ, мôй дорогій, не жури ся! Адже-жь менѣ ще лишивъ ся фунтъ „кендовъ“ (цукоркôвъ). Не загинемъ!...

— Календарь „Союза" на рôкъ 1902 — се така книжка, котра мае вартôсть не на рôкъ, але на цѣле житє. Редакція „Свободы" продае его по 50 центôвъ.

ДОКТОРЪ ПРАВЪ
ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
8 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнѣ папары и повномочія. Ja'02

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купца? Она веде просто до
Юрія Хиляка
въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечно пôшле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпарад нѣйшій салупъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:
Anthracite Hotel.
Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôдной бабки на весѣлю.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повнѣ склянки доливае.
Є цигара, є и галя
На мітинґи, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

Гаврілъ Малнякъ
Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN. PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.
Братя! замовляйте у свого!

Сало! Сало!

Насъ неразъ питали за старе краеве сало, але мы не знали, хто его продае. Теперь най памятають всѣ, що старе, двои три-лѣтне краеве сало продае въ Америцѣ лишь:
GEO. RETIK,
—15 N. Gilbert Str., Shenandoah, Pa.
Є се оденъ зъ найстаршихъ рускихъ бизнесменôвъ въ Америцѣ. Мае красный готель, добру ґросерню и безпечно посылае грошѣ до старого краю.

- ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ -
ВАСИЛЯ ТУРКА
на Сторджисъ, Па.
Продае свѣжѣ трунки и добрѣ цигара. Мае также галю — на весѣля и другѣ забавы.

Юліянъ Копистяньскій
(JULIAN KOPYSCIANSKI)
24 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.
Перворядный салюнъ рускій. — Найлучшѣ напитки можна ту дôстати, якъ: пива на шклянки и бутельки, вина розмаитого ґатунку, горѣвки доскональнѣ, цигара же добрѣ.
Спѣшѣть Брати Русины до свого брата Юлька.

Юрко А Прокоповичъ,
погребникъ, готельникъ, и Livery Stable
Галя на митінґи и забавы, —
1 Jones Str., OLYPHANT, Pa

ОДИНОКИМЪ
найрухливѣйшимъ рускимъ друкаромъ въ Америцѣ есть:
ВАСИЛІЙ САРИЧЬ.
517 E. 13th Str., NEW YORK, N. Y.
Вôнъ вамъ выготовить всякій друкарскій працѣ красно и дешево, яко пишнѣйшій въ Америцѣ. Онъ друкуе рускôмъ, словацкôмъ и англицкôмъ языку: статуту, бальовы тикеты и т. п., що тôлько для братствъ и приватныхъ людей є потребно.
Адресъ: V. V. Sarych, 517 E. 13th St. NEWYORK, N. Y.

F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК.)
...ялист ...остей ...чих, ...ічих ...еричних.
...ій породі дізнають ...вашої опікн.
...okin Str. ...PA.
Телефон Nr. 1673

МИХАЙЛО БОСАКЪ,

Посылае грошѣ до краю въ протягу 14 днѣвъ.
Продае шифкарты такъ тамъ якъ и сюда въ Ню Йорку.
Продае тикеты колѣйовѣ до Ню Йорку.
Продае правдиву краёву палянку и вино.
Мае голсейлъ (wholesale) на всѣ американски трунки.
Задармо потвержуе всякій папери и дае раду, бо есть
Нотарь публичный, чоловѣкъ ретельный и честный.
M. BOSAK, Jones Str. OLYPHANT, Pa.

ДІАМЕНТОВИЙ ЕЛЕКТРИЧНИЙ ХРЕСТ,

званий також хрестом Вольта, звістав відкритий кілька літ тому в Австриї, а задля своїх великих прикмет розповсюдився скоро в Німеччині, Франції, Скандинавії, і других европейських краях, где пильно уживають його за найсильнійше средство против ревматизму і других слабостей.

Електричний Діамантовий Хрест лічить ревматизм мускулів і суставів, невральгію, болі в цілім тілі, нервовість, нервове ослаблене, безсонницю, пригнобленє, гистерию, параліж, трясене, удар, епілепсію, танець св. Віта, пальпітацію, нервовий біль голови, і всі слабости нервового системи. Єго добродійний вплив видно вже по кількох годинах, хотяй часом треба на него ждати кілька днів.

Коштує долара, при чім гарантує ся, що принесе стілько користи, що найлішший електричний пояс, що коштує 15 або 25 разів тілько. Нікто в родині, хорий чи здоров, не повинен бути без Електричного Хреста, єго найлішшого средства против слабостям. Пришли доляра, а ми пішлемо тобі оплачений один Електричний Діамантовий Хрест, або 6 за 5 долярів. Тисячі листів від осіб, котрих вилічив сей Хрест, суть достаточним доказом єго сили. Ось два з них: Малам болї через много літ; тепер есьм здорова. Діям. Елект. Хрест вилічив мене. Кароліна М. Пітерсен, Richfield, Utah. Diamond Electric Cross Co., 206 Milwaukee Ave., Chicago. — Пов Панове: Вже 3 місяці ношу Діям. Електр. Хрест. Давнійше мав я болї в моїх плечах, так що не міг грати на скрипці. Тепер чуюсь зовсім добре. З поважанєм. W. Simon, учитель, Schaumburg, Cook Co., Ill. Марець 20, 1900.

DIAMOND ELECTRIC CROSS CO. Dept. 72,
306 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ld.
— ВЪ —
Shamokin, Pa.
327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново уряджений. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнѣ Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00
Заряджае нимъ:
Т. Федько.

ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙБІЛЬШИЙ БАРГЕН ПРЕДЛОЖЕНИЙ КОЛИНЕБУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЄ БАЧИТИ ТОВАР! Днесь предкладаємо одну з найліпших годинок які продають: Правдиву Американьску 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американьским Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R. ґарантовану, цілкове викінчене, зреґульовану з письменною Ґаранцією на 20 літ, [illegible] ків з брилянтами 1.00; 1 прегарну шпильку до машлї з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до маншетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнірика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. $4.98 і кошта експресу з правом безплатного оглядання і відіслання назад на наш кошт єсли не подобають ся. Де нїт експресового офису треба $4.98 післати зъ ордером. Хто пішле гроші з ордером дістане еще кишенковий ніж даром і всї річи оплачені реджістрованою почтою ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАРКАМИ єсли купиш або продаш 6. Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок вмісто Дикенса. Пиши днесь заким наш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ друже мой!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашъ? Зводки вонъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

Вôдъ теперь Русины зъ Simpson, Pa. и околицѣ не потребують вже ходити до чужихъ, котрѣ ихъ обдерали и туманили, выискували и смѣяли ся зъ ихъ легковѣрности. Най лишь они затямлять слѣдуюче:
ЯКИМЪ ГАВРАНЪ
ґросерникъ въ SIMPSON, PA.
Се правдивый Русинъ, чоловѣкъ чесный и статочный (що потвердить кождый его знакомый) а все, що е въ его ґросерни, добре и не дороге. Ще одна выгода: ВÔНЪ ПÔШЛЕ ВАМЪ ГРОШѢ ДО СТАРОГО КРАЮ БЕЗПЕЧНО И СКОРО. Идѣть до него, най чужѣ не розпыхають чрева нашою працею.

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Выробляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.
Christian Schmidt, президентъ,
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

Велика фабрика циґарôвъ
ПОЛЬСКО-ЛИТОВСКОИ СПÔЛКИ
въ Мт. Кармель, Па.

Въ мѣстѣ и околици знають добре сесю фабрику, бо всѣ лишь ѣу ордерують, а курцѣ-знатоки твердять, що лѣпшихъ циґарôвъ не найдете въ Пенсильвеніи.

Впрочѣмъ не треба хвалити, бо добре само хвалить ся. — Адресъ фабрики:
CIGAR MANUFACTUR CO.
17'02 Mt. Carmel, Pa.

К. Файферъ,
одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Выпаймае вôзки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованôй цѣнѣ.

Єго офисъ лишь оденъ блакъ вôдъ рускол церкви, 806 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa. 12'

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA
(POSTMASTER)
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякѣ потрбнѣ рѣчѣ до житя. якъ также можна купити убраня майнерскѣ и звычайнѣ.

Посылае также грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

Dr. John Szlupas
421 Penn. Ave.
SCRANTON, PA.

Знаменитый лѣкаръ. Довголѣтна практика дала ему способность стати добрымъ лікаремъ. Лѣчить успѣшно всякого рода хоробы. Мае также свою власну аптику, въ котрôй выробляють ся дуже добрѣ и помôчнѣ лѣкарства.

Розмовить ся по руски, литовски, польски и по англійски. — На цѣлôй околици знають добре Шлюпаса.

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?
CONDRAD LOTZ,
305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.
оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясеній. Также робить книжки для братствъ, церковъ, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґваранту́е.

J. BOBKOWSKI
ПРЕДПРІЕМЦЯ ПОХОРОНÔВЪ.
Выпаймае также „керичи" на похороны, хрестины и весѣля по дуже низькихъ цѣнахъ.

300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ
TROMETTER'S
(Тромейтеръ)
Cor Rock & Sunbury Str., SHAMOKIN, PA.
напротивъ National Bank.
Снѣданя. Обѣды, Вечерѣ.

Въ кождôмъ часѣ можна дôстати такъ горячѣ якъ и зимнѣ перекуски. Потравы прилагодженѣ на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремѣ комнаты для родинъ. Найлучшѣ вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливѣ напитки. Цѣна дуже мала.

Выробляе братскѣ машлѣ, шапки, вôдзнаки, хоругвы, уніформы.
Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.
R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

P. V. OBIECUNAS,
1118 Carson str., Pittsburg, Pa.
Мае банкъ, заложеный въ 1894 р. Продае шифкарты на всѣ корабельнѣ лініи дуже тано.

Посылае грошѣ до всѣхъ частей свѣта дуже скоро и безпечно.
Мешкае 4 „блоки" вôдъ рускои церкви на „Савт-Сайдъ." — Вже часъ перестати ходити до чужихъ, а попирати свого. — Розмовите ся зъ нимъ по руски.

B. J. Keogh.
Продае всякѣ напитки темперенційнѣ, вайсбіръ и селцеръ.
СПЕЦІЯЛЬНѢ ОРДЕРЫ НА БАЛѢ, ПИКНИКИ, ВЕСѢЛЯ И ДРУГѢ ЗАБАВЫ ДОСТАРЧАЄ СКОРО.
Офисъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ.
Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець
ПЕТРО КУЗМИЧЪ
146 Lincoln str.
Робить вôнъ всѣлякѣ убраня мужескѣ складно и дешево.
Хто у него замовить убране, нѣколи того не пожалуе.

B. W. Woshner,
Першо-рядный складъ убраня для дѣтей и дорослыхъ, 1306 Carson Str. межи 13 а 14 улицею, S. S. Pittsburg, Pa.

Хто лишь себе и дѣточки
Хоче гарно вбрати,
Той не мусить у жидôвски
Сторы заглядати;
У Войшнера все дешево
„Суты" въ модиôмъ крою —
И вôнъ певно вамъ не скаже:
„Ґеравтъ, дурный гою!"
Sep19

Одинокій
ПОГРЕБНИКЪ
на парохію руску въ Northampton, Pa. и околицю
M. F. S. Keck.
Тôлько до него удавайте ся, а вôнъ всѣхъ красно и туньо обслужить.

ЧИ НЕ ЧУДЕСА ТО?

Такъ питаются люда, котори можно сказати чудеснымъ способомъ были вылѣчени отъ разныхъ тяжкихъ болѣзней.

Не чудеса то, а знаніе!

Кто терпитъ на яку нибудь болѣзнь и хоче отъ неи вылѣчитися; кто хоче надобути утрачене здоровье и силу, нехай съ вниманіемъ прочитае нижшеслѣдующи строки.

Доказано, що не каждый докторъ есть добрый лѣкарь, а дуже добрыхъ лѣкаровъ и совсѣмъ таки мало. Одинъ лѣкарь мало учился и для того многого не може роспознати; другій зновъ много учился, но мало знае, бо не мае добрыхъ способностей. Прирожденна способность, быстрый розумъ и опытность, — отъ рѣчи, котори роблятъ лѣкаря добрымъ лѣкаромъ.

Чи чули де-що про профессора Коллинса?

Розумѣется, чули, бо его слава иде по цѣлому свѣтѣ. Онъ много учился въ славныхъ университетахъ не только въ Европѣ, но и въ Америцѣ; онъ много лѣтъ робилъ разни опыты и успѣлъ въ лѣкарскомъ знанію якъ найлучше, бо природа обдарила его выникаючою мудростью, острымъ розумомъ и великимъ талантомъ.

Теперь Профессоръ Коллинсъ есть человѣкъ славный на цѣлый свѣтъ. Не только обычни люди идутъ до него за помощью въ часѣ болѣзни, но и найлучши докторы удаются до него за порадою и поясненьемъ, коли не можутъ порозумѣти якой нибудь болѣзни.

Можно смѣло сказати, що кого онъ не вылѣчитъ, тому и никто другій не верне здоровья.

Профессоръ Коллинсъ дае поясненья докторамъ въ лабораторіи.

Той-то извѣстный и славный докторъ, щобъ якъ найлучше могъ помогти страждущому роду людскому, заложилъ лѣчебницу подъименемъ „Professor Collins New York Medical Institute", ч. 140 West 34th street въ Нью Іорку.

Въ той лечебницѣ получили помощь уже тысячи слабыхъ, а межи ними и многи сотки славянъ. Въ канцеляріи той лѣчебницы каждый може бачити листы отъ множества краяновъ, котори сердечными словами дякуютъ Проф. Коллинсови за то, що ихъ нѣбы якимись чудомъ вылѣчилъ отъ найтяжшихъ слабостей, въ той часъ, якъ други докторы и лѣчебницы не могли помогти имъ.

За для недостачи мѣста, подаемъ тутъ только немноги и коротши изъ тѣхъ листовъ, заслужующи упоминанья.

YOUNGSTOWN, O. 1 Sept. 1900.

Пане Профессоръ Коллинсъ!

Посылаю Вамъ свою фотографію, щобъ видѣлисте, що уже здоровый. Цѣлыхъ 5 роковъ хоровалъ я. Одинъ докторъ говорилъ, що маю ятра нездорови; другій говорилъ, що бедра менѣ затвердѣли; третій казалъ, що пузырь маю не въ порядку, и т. д. Много грошей отдалъ я на лѣкаровъ, долго былъ и въ госпиталю. Вы же одразу познали, що менѣ треба, и Ваши лѣкарства за два мѣсяцы уздоровили мене. Каждому скажу теперь, що Проф. Коллинсъ найлучшій докторъ на свѣтѣ. Съ краянскимъ поздоровленьемъ
Василь Гричъ.

YONKERS, N. Y. 3 Іюня 1900.

Милый и чтенный проф. Коллинсъ!

Вамъ вѣдомо, що былъ я дуже хорый. Малъ кашель, душило мене, тяжко дыхалъ и при томъ чулъ боли въ персяхъ. Худнулъ постоянно и уже на костякъ былъ похобный. На лѣкаровъ выдалъ до 200 д. но дармо. Не могучи мене вылѣчити, казали, що маю сухоты и мушу умерти. А теперь я здоровый и важу 185 фунтовъ. — Ваши лѣки вернули менѣ здоровье. Подяка Вамъ.
Іоо. Вейнеръ.

DETROIT, Mich. 13 Авг. 1900.

Профессорови Коллинсови въ Нью-Іорку.

Высокопочтенный Пане!

Ваша слава иде далеко — широко по свѣтѣ, але якъ бы цесари да короли знали Ваши глубоки знанія та опытъ, то не давали-бъ Вамъ лѣчити худобныхъ людей, а для себе держали-бъ Васъ. Я малъ несчастье упасти со сходовъ и тяжко покалѣчитися. Малъ порушены кости и въ нутрѣ сильно повредилъ себе, и лѣкари, котри мене лѣчили, говорили, що до смерти буду слабымъ калѣкою. Вы заразъ же зробили мене здоровымъ. Шкодую, що не можу Вамъ якъ належитъ отдячити.
Вашъ на вѣки благодарный
Иванъ Пиларъ.

SCRANTON, PA. 5 Іюля 1900.

Чт. Проф. Коллинсъ!

Не знаю, якъ и высказати Вамъ свою вдячность за то, що мене отъ великихъ болей освободили. Мала велики боли во всѣхъ удахъ, колоко мене въ боку и въ крыжахъ. Острашно терпѣла. Была въ краю всякихъ докторовъ. лѣчили мене и профессоры въ Пештѣ; але дармо. Думала уже, що я до смерти не позбавлюсь того, але когда пріишла до Америки за сыномъ, тутъ менѣ порадили еще и до Васъ удатись за помоцью, що и зробила. Лѣки, котори менѣ два разы заслалисте, мали той добрый учинокъ, що теперь — слава Богу! — здорова.
Съ поздоровленьемъ и почтеньемъ
Марія Корешъ.

POCAHONTAS, W. Va. 6 Мая 1900.

Милый панъ Профессоръ!

Нехай Вамъ Богъ заплатитъ за Ваше благодѣяніе. Была хора 6 роковъ, ходила по докторахъ, но они не могли помогти менѣ, бо не знали, яку слабость маю. Каждый инакше говорилъ менѣ. Уже не надѣялась и жити на свѣтѣ. Напослѣдку захотѣла еще Васъ спробовати и слава Богу, що зробила то. Ваши медицины позбавили мене болей и теперь я толста, здорова и сильна, а люди говорятъ менѣ, що о 10 лѣтъ стала молодша.
Съ краснымъ поздоровленьемъ
Анна Ковачикъ.

PITTSBURG, Pa. 18 Мая 1900.

Славному п. проф. Коллинсу.

Вы знаете, яку тяжку и по словамъ докторовъ невылѣчиму слабость я мала. Теперь я уже легко дыхаю, нищо мене не болитъ и чую себе здоровою. Съ благодарностью признаю, що Вы вырвали мене изъ рукъ смерти, бо инакше не было-бъ менѣ помощи. Нехай Васъ праблагій Богъ Отецъ живитъ на многи и многи роки, щобъ и на дальше Вы худобнымъ помагали.
Ваша вѣрна
Жозефина Рошко.

Профессоръ Коллинсъ посылае лѣкарства по цѣлыхъ Соединенныхъ Штатахъ и Канадѣ.

Слабыи пріймаются лѣтомъ отъ 10 до 1 годины рано, а по полудню отъ 2 до 5. Въ недѣлю только отъ 10 до 1 по полудню.

Пишѣть о всякой рѣчи на адресъ:

Professor COLLINS New York Medical Institute
140 W. 34th St. New York City.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.
Каждый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ дôстане найздоровшѣ и найтаншѣ напитки всякого рода и пораду, де най лучше купити шифкарт

C. M. HATHAWAY,
аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компании.
Колектуе также грошѣ за ренты. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешканя або на продажь на Blakely. Olyphant, Pa.
ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА